

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY POCZESNA**

Poczesna 2022

WYKONAWCA:
GPLAN Sp. z o.o.
ul. Różana 22, 98-200 Sieradz
email. gplan.urbanistyka@gmail.com

kierownik zespołu: mgr Sebastian Gajek pozostali członkowie zespołu: Damian Michalski

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
2. CELE OPRACOWANIA ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	6
3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	9
4. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA TERENU OPRACOWANIA ZMIANY STUDIUM	9
5. POWIĄZANIA PRZYRODNICZE OBSZARU OPRACOWANIA Z OTOCZENIEM	11
6. SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU.....	11
7. USTALENIA ZMIANY STUDIUM ISTOTNE DLA OCENY WPŁYWU NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA	12
8. OCHRONA PRAWNA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I KRAJOBRAZOWYCH	13
8.1. Obszar Natura 2000 Poczesna Koło Częstochowy PLH 240030	14
8.2. Pomniki przyrody.....	14
8.3. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd	15
8.4. Użytki ekologiczne.....	16
9. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	16
10. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA W OBSZARZE OPRACOWANIA	16
10.1. Charakterystyka zasobów przyrodniczych	16
10.1.1. Położenie fizyczno-geograficzne	16
10.1.2. Geologia i geomorfologia	17
10.1.3. Gleby	18
10.1.4. Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych	19
10.1.5. Fauna obszaru opracowania	22
10.1.6. Flora obszaru opracowania.....	23
10.1.7. Warunki klimatyczne	23
10.1.8. Klimat akustyczny i zanieczyszczenia powietrza.....	24
10.1.9. Rolnicza przestrzeń produkcyjna.....	25
10.1.11. Zarys historii osadnictwa w obszarze opracowania	25
11. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI ZAPISÓW ZMIANY STUDIUM	26
12. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	26
12.1. Zagrożenie środowiska przez odpady.	26
12.2. Zanieczyszczenie powietrza	28
12.3. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych	29
12.4. Degradacja gleb	30
12.5. Hałas	30
12.6. Promieniowanie elektroenergetyczne	31
13. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 r. O OCHRONIE PRZYRODY	31

14. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU...	31
15. OCENA SKUTKÓW USTALEŃ PROJEKTU ZMIANY STUDIUM NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA	34
15.1. Oddziaływanie na korytarze ekologiczne	34
15.2. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, szatę roślinną i zwierzęta oraz krajobraz	35
15.3 Oddziaływanie na ludzi	35
15.5. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	36
15.6 .Oddziaływanie na powietrze i klimat	36
15.7. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	36
15.8. Oddziaływanie na zasoby naturalne	37
15.9. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	37
15.10. W zakresie występowania poważnych awarii.....	37
15.11. Wpływ poszczególnych rodzajów urządzeń odnawialnych źródeł energii (OZE) na środowisko	37
15.12. Kompleksowa ocena skutków wpływu ustaleń zmiany studium na środowisko	39
13. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU ZMIANY STUDIUM	40
14. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU	41
15. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	41
16. STRESZCZENIE OPRACOWANIA W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	42

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawami prawnymi opracowania są:

- 1) Dyrektywa Rady 92/43/EEG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. UE. L 206 z 22.7.1992 ze zm.);
- 2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (wersja ujednolicona) (Dz. U. UE.L.20/7);
- 3) Konwencja o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych (Konwencja Berneńska) (Dz. U. z 1996 r. Nr 58, poz. 263);
- 4) Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Konwencja Bońska) (Dz. U. z dnia 10 stycznia 2003 r.);
- 5) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. z 2004 r. Nr 168, poz. 1765);
- 6) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2012 r. poz. 81);
- 7) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419);
- 8) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. Nr 77, poz. 510 ze zm.);
- 9) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397 ze zm.);
- 10) Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity: tj. Dz. U. 2022, poz. 672);
- 11) Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1326, 2163.);
- 12) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, 2127, 2269.);
- 13) Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 poz. 503.),
- 14) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, 1718, z 2022 r. poz. 84.);
- 15) Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 2187.);
- 16) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 2373, 2389).

2. CELE OPRACOWANIA ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest obligatoryjnym elementem procedury sporządzenia tego dokumentu. Prognoza jest wykorzystywana przez organy i instytucje opiniujące i uzgadniające projekt studium jako źródło informacji służące dla podjęcia merytorycznych rozstrzygnięć w tej fazie prac nad projektem.

Prognoza stanowi opracowanie będące wynikiem przeprowadzenia postępowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, określonego przepisami wymienionej wyżej ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zakres przestrzenny projektu studium obejmuje **fragment Gminy Poczesna** wskazany na załączniku graficznym do uchwały Nr 221/XXX/21 Rady Gminy Poczesna z dnia 28 września 2021 r..

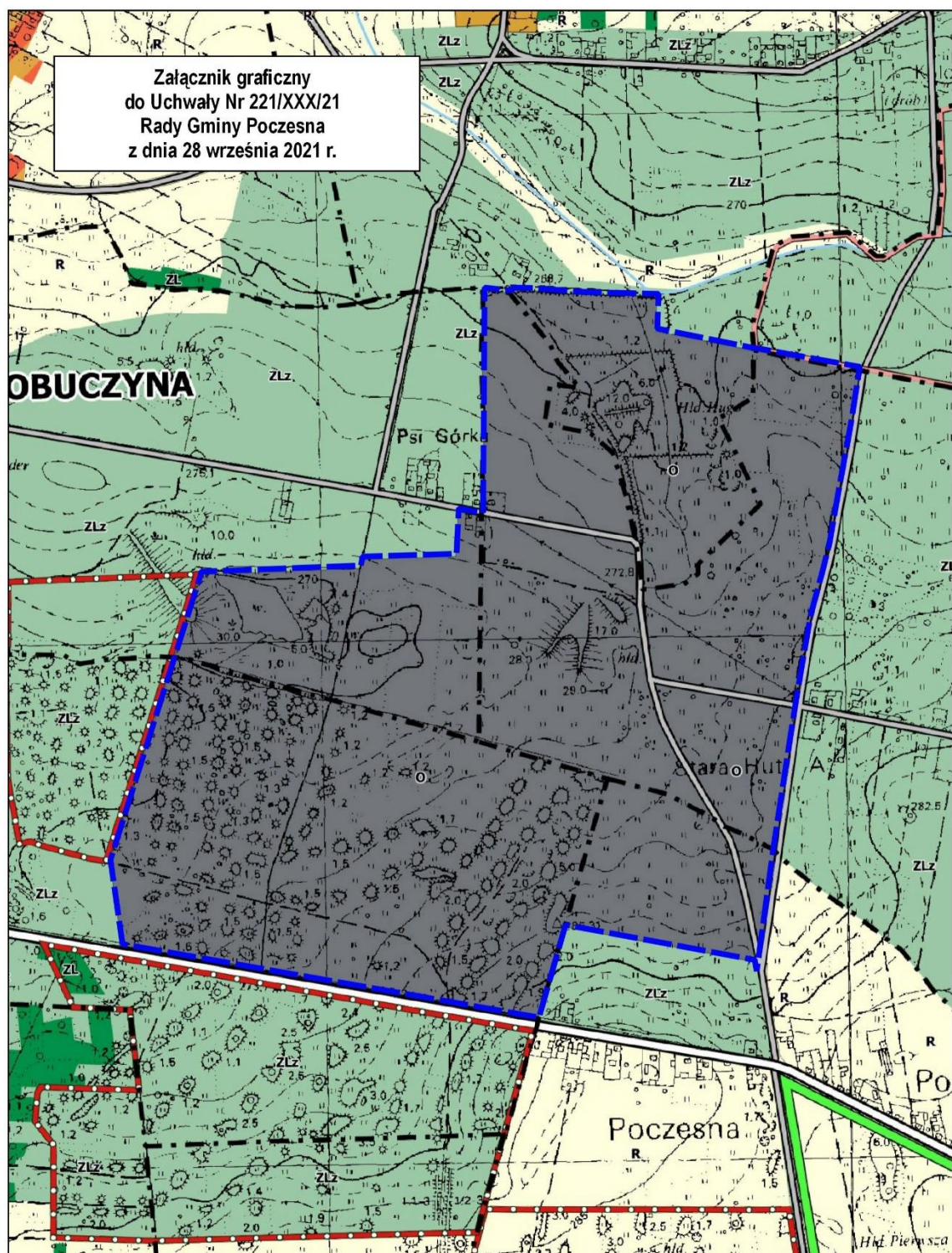
Decyzja o przystąpieniu do opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego została podjęta w związku z potrzebą korekty ustaleń studium przyjętego uchwałą Rady Gminy Poczesna Nr 102/XIII/19 z dnia 19 grudnia 2019 r., czego wyrazem było podjęcie przez Radę Gminy Poczesna uchwały Nr 221/XXX/21 z dnia 28 września 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poczesna”.

Korekta ta dotyczy terenów składowiska odpadów komunalnych na terenie Częstochowskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. w Sobuczynie, głównie w części graficznej studium. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest narzędziem pomagającym rozwiązywać konflikty przestrzenne w tym społeczne i przyrodnicze. Podczas sporządzania zmiany Studium zostaną przeprowadzone procedury zapewniające udział społeczeństwa w ustalaniu treści interesu publicznego w przedmiotowej sprawie.

Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, będący przedmiotem niniejszej prognozy uwzględnia w swej treści zapisy dokumentów nadrzędnych, ze szczególnym uwzględnieniem planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Śląskiego i zapisanych w nim inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

W dokumencie uwzględniono także ustalenia opracowania ekofizjograficznego oraz waloryzacji przyrodniczej gminy.

Rys.1 Załącznik graficzny do uchwały Nr 221/XXX/21 Rady Gminy Poczesna z dnia 28 września 2021 r..

Legenda:

Granica obszaru objętego uchwałą w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poczesna

100 0 100 200 m

SKALA 1:10 000

Id: 68890153-6DD3-401E-8565-96C399D8D093. Podpisany

Strona 1

Źródło: Urząd Gminy Poczesna

Ponadto na obszarze opracowania zmiany studium obowiązują obecnie ustalenia „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – strefa II obejmująca część sołectw: Młynek-Mazury, Brzeziny Kolonia, Huta Stara A, Poczesna, Brzeziny Nowe (w tym fragment miejscowości Sobuczyna)” przyjętego Uchwałą Nr 73/XI/15 Rady Gminy Poczesna z dnia 2 lipca 2015 r.. Ustalają one przeznaczenie terenu jako **1NO do 3NO - tereny składowiska odpadów komunalnych z zakładem zagospodarowania odpadów.**

Legenda:

Granica obszaru objętego uchwałą w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poczesna

8

3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Dla wykonania niniejszej prognozy przyjęto następujące założenia metodologiczne:

- 1) układ opracowania uwzględniać będzie zakres ustalony przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- 2) opracowanie prognozy będzie efektem analizy przewidywanych skutków wpływu ustaleń projektu na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, jakie mogą wynikać ze zmiany sposobów użytkowania terenu, a w szczególności z utrzymania realizacji, eksploatacji a także ewentualnej likwidacji obiektów budowlanych na warunkach ustalonych w dokumencie,
- 3) charakter tego wpływu będzie oceniany metodami porównawczymi z sytuacjami powszechnie występującymi lub opisanymi w literaturze przedmiotu,
- 4) prognoza będzie mieć charakter ogólny, zgodny ze skalą i zakresem merytorycznym dokumentu podstawowego (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy),
- 5) w pracach nad prognozą wykorzystane będą podstawowe materiały wyjściowe a także wyniki wizji terenowych dla sporządzenia inwentaryzacji stanu zagospodarowania obszaru opracowania.

4. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA TERENU OPRACOWANIA ZMIANY STUDIUM

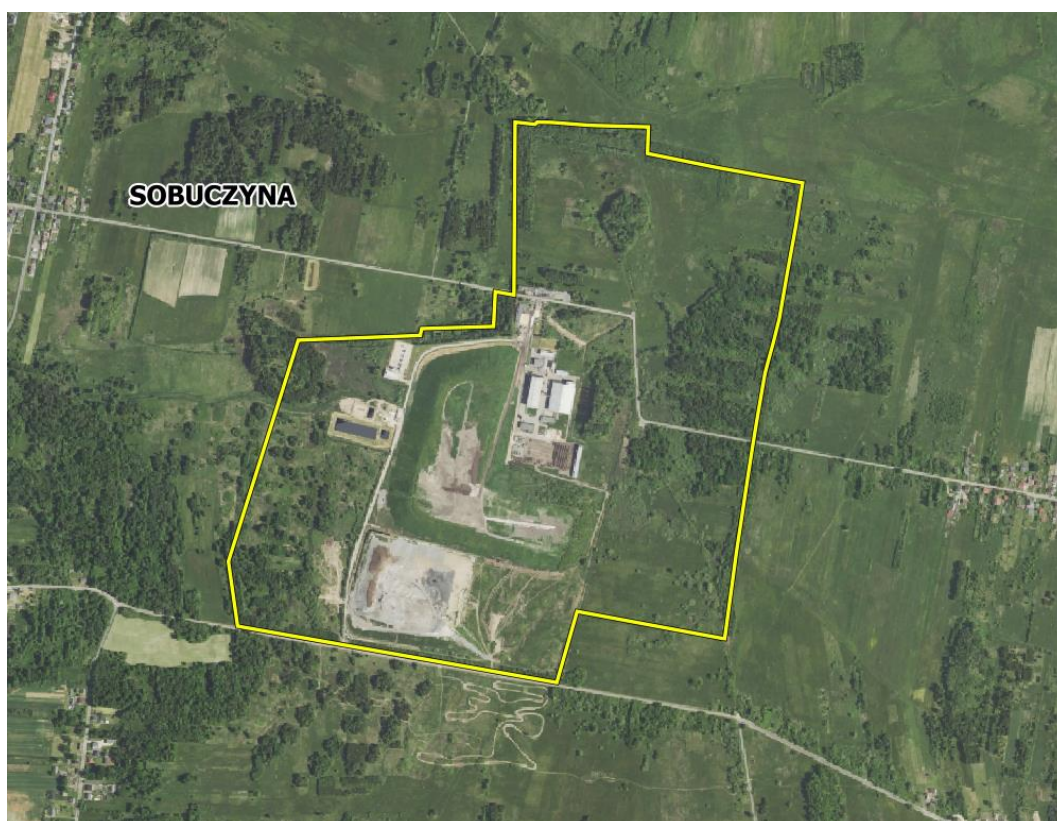
Gmina Poczesna to gmina wiejska leżąca w południowo - zachodniej części powiatu częstochowskiego w województwie śląskim. Od południa graniczy z gminą Starczą i Kamienicą Polską, od zachodu z gminą Konopiska, od wschodu z gminą Olsztyn, natomiast od północy gmina Poczesna graniczy z miastem powiatowym Częstochowa.

Powierzchnia gminy Poczesna wynosi 60,13 km² i stanowi 3,9% powierzchni powiatu częstochowskiego, co stanowi 0,5 % powierzchni województwa śląskiego.

Gmina skupia 16 sołectw: Bargły, Brzeziny Kolonia, Brzeziny Nowe, Huta Stara A, Huta Stara B, Kolonia Poczesna, Korwinów, Mazury – Młynek, Michałów, Nierada, Nowa Wieś, Poczesna, Słowik, Wrzosowa, Zawodzie, Dębowiec.

Obszar opracowania zmiany studium obejmuje w znacznej części teren składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowane jest przy ulicy Konwaliowej 1 w Sobuczynie, w gminie Poczesna, w województwie śląskim. Składowisko usytuowane jest w odległości około 10 km na południe od Częstochowy. Obszar składowiska obejmuje teren po dawnym wyrobisku. Na rysunku 2 widać lokalizację terenu składowiska odpadów w Sobuczynie. Większa część to zamknięta kwatera I w trakcie rekultywacji. Na południe znajduje się kwatera II obecnie w trakcie eksploatacji. Do kwatery I od strony zachodniej przylega Zakładu Zagospodarowania Odpadów, a od wschodniej oczyszczalnia ścieków.

Rys.2 Zdjęcie lotnicze obszaru opracowania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.

Tereny zabudowy mieszkaniowej znajdują się w następującej odległości od terenu instalacji:

- 1) Sobuczyna – 924 m na zachód od instalacji,
- 2) Młynek – 655 m na zachód od instalacji,
- 3) Brzeziny Nowe – 1175 m na północny-zachód od instalacji,
- 4) Brzeziny Kolonia – 1050 m na północ od instalacji,
- 5) Huta Stara A – 930 m na wschód od instalacji,
- 6) Huta Stara B – 1695 m na północny-wschód od instalacji,
- 7) Poczesna – 985 m na wschód od instalacji,
- 8) Bargły – 1290 m na południowy-wschód od instalacji,
- 9) Michałów – 1450 m na południe od instalacji,
- 10) Mazury – 640 m na południowy-zachód od instalacji.

Po stronie północno-zachodniej od obszaru opracowania występują największe pasma zadrzewień. Od strony zachodniej drzewa i krzewy tworzą pojedynczo występujące kępy. W formie zwartej, większy kompleks leśny tworzą drzewa w znacznej odległości od składowiska (600 m). Lasy te mogą stanowić zieleni izolacyjną dla miejscowości Młynek. Otaczają także fermę drobiu. Skupiska drzew w kierunku południowo-zachodnim są rozproszone. Z uwagi na brak ciągłości drzewostanu nie można go rozpatrywać w kategorii zieleni izolacyjnej dla miejscowości Mazury. Kolejny większy, miejscami zwarty drzewostan występuje w części północno-wschodniej, a także wschodniej na wysokości zabudowy mieszkaniowej między miejscowościami Huta Stara A i Poczesna. Z uwagi na oddalenie od składowiska i położenie względem zabudowy nie stanowi on także zieleni izolacyjnej. Zgodnie z informacją przekazaną przez zarządzającego instalacją tereny otaczające instalację stanowiły w przeszłości grunty rolne. Obecnie są to miejsca ugorowane, nieużytki, podlegające naturalnej sukcesji ekologicznej w kierunku zakrzewień i zalesień. Dodatkowo wokół instalacji prowadzone są prace związane z dosadzaniem przez CZPK specjalnie wyselekcjonowanych gatunków odpornych na warunki siedliska.

5. POWIĄZANIA PRZYRODNICZE OBSZARU OPRACOWANIA Z OTOCZENIEM

Podstawowy ruszt korytarzy ekologicznych tworzy we wschodniej części gminy dolina Warty – korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym, przebiegający o kierunku północ-południe wraz z bocznym korytarzy spójności obszarów chronionych tj. obszaru Natura 2000 Poczesna koło Częstochowy PLH 240030 o kierunku zachód-wschód.

Układ dolin rzek i cieków (wraz z towarzyszącymi im obniżeniami) - tworzy lokalny system korytarzy ekologicznych gminy, wyróżniający się walorami krajobrazowymi, dużymi zasobami wód podziemnych i powierzchniowych, oraz różnorodnością florystyczną i faunistyczną, jak również istotną rolę klimatyczną na obszarze gminy. Różne komponenty środowiska naturalnego tworzą tu ekosystemy, przekraczające granice gminy i wiążące sąsiednie rejony. Prawidłowe działanie korytarzy ekologicznych, ściśle powiązane z ich „otwartym” (niezabudowanym) charakterem, odgrywa istotną rolę we właściwym funkcjonowaniu środowiska gminy. Utrzymanie otwartości systemu wymaga użytkowania rolnego dolin ze szczególnym uwzględnieniem użytków zielonych i terenów leśnych.

Obszar opracowania znajduje się poza obszarami krajowych oraz gminnych korytarzy ekologicznych

6. SYNTeza USTALEŃ PROJEKTU

W toku realizacji zapisów studium dojdzie do zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów. W największym stopniu zmiany te będą dotyczyć powiększania się terenów zabudowy kosztem terenów wykorzystywanych rolniczo. **Podstawowe typy zabudowy, tworzące elementy docelowej struktury obszaru gminy wskazane w edycji studium z 2019 r. tworzą tereny:**

- 1) zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - MN;
- 2) zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - MW;
- 3) zabudowy mieszkaniowo-usługowej- MNU;
- 4) zabudowy usługowej -U;
- 5) zabudowy usługowej z dopuszczeniem handlu wielkopowierzchniowego -UC;
- 6) osadnictwa wiejskiego z udziałem zabudowy jednorodzinnej – RM/MN;
- 7) obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych - RU;
- 8) produkcyjno-usługowe – PU;
- 9) sportu i rekreacji – US;

Na docelowe przeznaczenie terenu składają się ponadto tereny:

- 1) rolnicze - R;
- 2) powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych - PG;
- 3) lasów - ZL;
- 4) wskazane do dolesień - ZLz;
- 5) cmentarzy - ZC;
- 6) rezerwy cmentarzy – ZCr;
- 7) ogrodów działkowych - ZD;
- 8) zieleni parkowej - ZP;
- 9) wód powierzchniowych śródlądowych - WS;
- 10) zamknięte;
- 11) obsługi komunikacji - KS;
- 12) autostrady – KA;
- 13) hałd pokopalnianych – ZK;
- 14) obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej:
 - a) elektroenergetyki – E;
 - b) gazownictwa – G;

- c) kanalizacji – K;
- d) wodociągów – W;
- e) gospodarowania odpadami – O.

Tereny rozwoju zabudowy w generalnym ujęciu koncentrują się wokół historycznej zabudowy miejscowości z wykorzystaniem elementów istniejącego układu drogowego. Zapisy obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego spełniają swoją podstawową funkcję regulacyjną i zapobiegają chaotycznemu rozwojowi zabudowy. Planowana zabudowa na obszarach nie objętych zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wybudowana na podstawie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu nie jest zjawiskiem masowym.

Istotnym zjawiskiem przestrzeni gminy jest zarezerwowanie w zapisach studium rezerwy terenu pod realizację nowych budowli drogowych, związanych z budową nowych odcinków dróg gminnych w nawiązaniu do obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ich przebieg będzie miał wpływ na zdefiniowanie ostatecznego zasięgu granic zabudowy poszczególnych miejscowości w obszarze gminy.

W trakcie opracowania uwzględnione zostały wszystkie elementy zagospodarowania przestrzennego wskazane w obszarze objętego zmianą studium.

Zmiany te odnoszą się głównie do składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętnych w Sobuczynie. Ustalenia w części tekstowej studium zostały uzupełnione o ustalenia w zakresie „Terenów przeznaczonych pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 500 kW wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania” z wyłączeniem lokalizacji instalacji wykorzystujących energię wiatru. Pozostałe ustalenia części kierunkowej studium pozostały bez zmian w stosunku do edycji z 2019 r.

W części graficznej tj. na Zał.2 Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego dokonano korekty „Terenów infrastruktury technicznej - O” wskazanych w rejonie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętnych w Sobuczynie. Wskazano również wyżej wspomniane tereny przeznaczone pod wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Ponadto na Zał.3 Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego dokonano aktualizacji stanu istniejącego w granicach objętych zmianą Studium, zgodnie ze stanem faktycznym.

7. USTALENIA ZMIANY STUDIUM ISTOTNE DLA OCENY WPŁYWU NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA

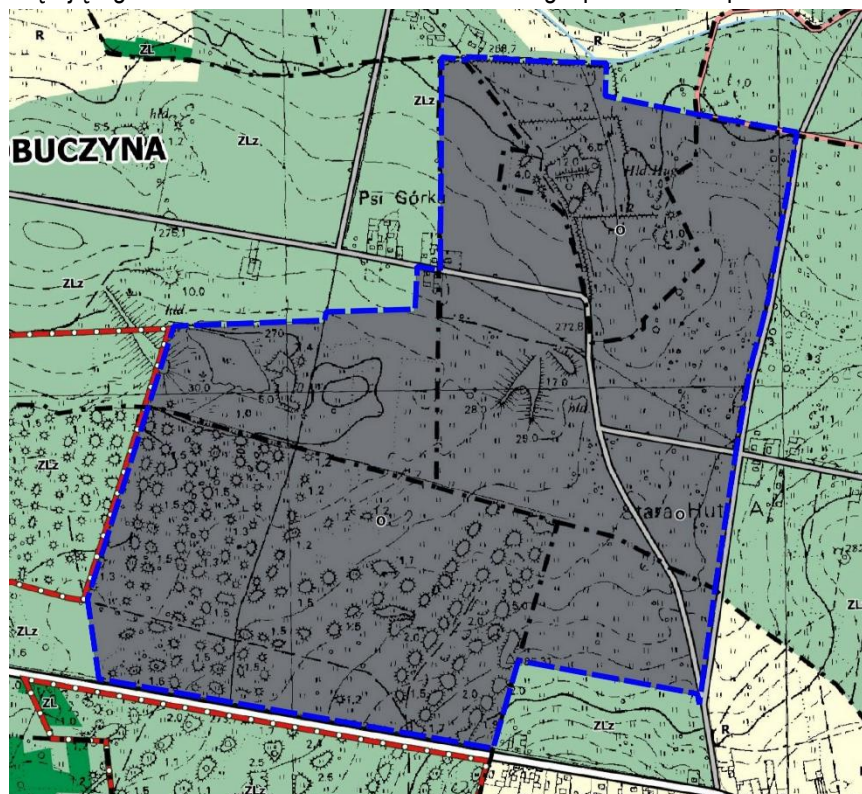
W dalszych rozdziałach niniejszego opracowania omówiono poszczególne uwarunkowania środowiskowe i zagadnienia związane z funkcjonowaniem i specyfiką środowiska przyrodniczego gminy, na które potencjalnie mogą mieć wpływ poszczególne zapisy projektu zmiany studium.

Należy nadmienić, że zmiany zaproponowane w projekcie zmiany studium nie dotyczą nowych typów przeznaczenia terenu. Dokonują jedynie korekty terenów wskazanych w studium jako „Tereny infrastruktury technicznej - O”, w stosunku do terenów składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Sobuczynie. Zostają one przeznaczone pod tereny rolnicze z możliwością lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z OZE o mocy powyżej 500 kW. Jednocześnie zmiany te mogą wiązać się z przedsięwzięciami prowadzącymi do:

- 1) przekształceń w środowisku naturalnym, w tym związanych z powierzchnią ziemi;
- 2) ingerencji w krajobraz naturalny i kulturowy.

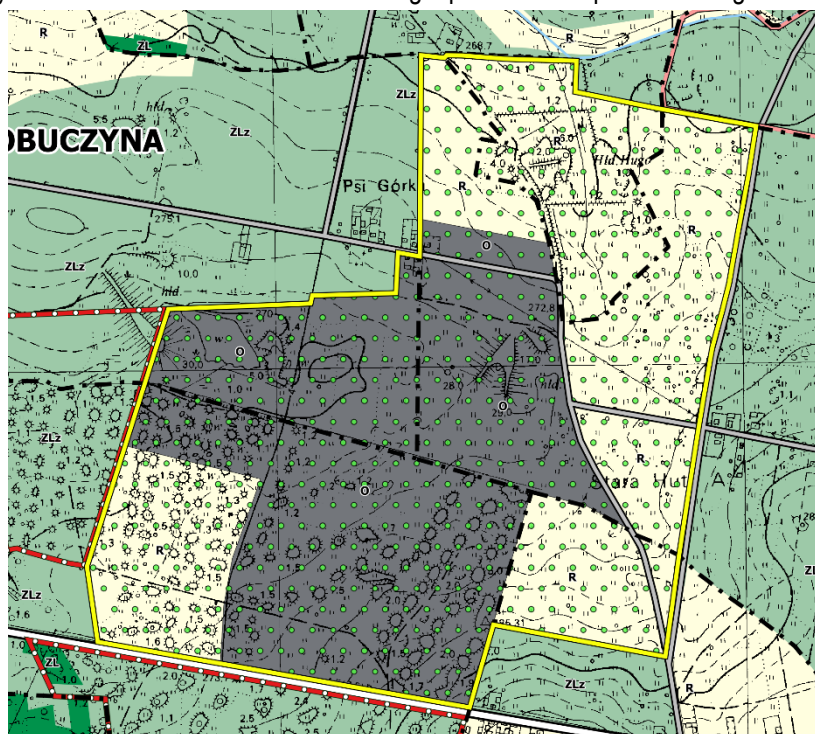
Zapisy projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Poczesna zakładają możliwość wystąpienia znaczącego oddziaływania na niektóre komponenty środowiska części zapisów analizowanego projektu studium. Dotyczą one terenów wskazanych pod rozwój odnawialnych źródeł energii. Negatywnego oddziaływania bezpośredniego, o znacznym nasileniu i stałym oddziaływaniu czasowym należy spodziewać się na tym obszarze w odniesieniu do powierzchni ziemi i krajobrazu;

Rys.2 Wyrys z obowiązującego studium z 2019 r. – Zał. 2 Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Źródło: Urząd Gminy

Rys.3 Projekt zmiany studium z 2022 r. – zał. 2 Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Źródło: Opracowanie własne

8. OCHRONA PRAWNA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I KRAJOBRAZOWYCH

8.1. Obszar Natura 2000 Poczesna Koło Częstochowy PLH 240030

Specjalny obszar ochrony siedlisk Poczesna koło Częstochowy PLH240030 został wyznaczony w związku z wypełnieniem zobowiązań Polski wynikających z Dyrektywy Rady 92/43/EWG z 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory. Ostoja Poczesna koło Częstochowy została zatwierdzona przez Komisję Europejską, jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (Decyzja Komisji 2011/64/UE z 10 stycznia 2011r.).

Obszar ten obejmuje rozległy kompleks łąkowo-leśny o powierzchni 39,17 ha na terenach podawnej eksploatacji rud żelaza w miejscowości Poczesna (Poczesna Łąkowa). Szatę roślinną tworzą duże powierzchnie łąk z rzędów Arrhenatheretalia, Molinietalia, zbiorowisk szuwarowych oraz różnej wielkości słabo wykształcone zagajniki z młodym drzewostanem osikowym i brzozowym, nawiązujące warunkami siedliskowymi i składem florystycznym do lasów łęgowych i grądów. Do najwartościowszych przyrodniczo należą fitocenozy z rzędu Molinietalia a szczególnie ze związku Molinion - łąki trzęślicowe z zespołu Molinietum caeruleae.

Siedliska najwartościowszych przyrodniczo łąk trzęślicowych są wykształcone typowo i dobrze zachowane. Wiele fitocenoz z tego związku charakteryzuje się typowym składem florystycznym dla zespołu Molinietum caeruleae, należących do rzadko spotykanych w Polsce w postaci klasycznej. Charakteryzują się one dużym bogactwem florystycznym i licznym udziałem wielu gatunków chronionych i rzadkich, takich jak: kosaciec syberyjski, mieczyk dachówkowaty, goryczka wąskolistna, sierpik barwierski i kukulka szerokolistna. Ogólnie łąki są zdegenerowane i w znacznym stopniu niewykasane, z tendencją do zarastania krzewami i drzewami. Do najslabiej wykształconych należą łąki rajgrasowe. Teren ten posiada także duże walory krajobrazowe.

W 2016 r. przyjęto dokument: „Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 30 czerwca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Poczesna koło Częstochowy PLH240030”. Jego podstawowym celem jest jak najszybsze rozpoczęcie działań niezbędnych dla skutecznej ochrony, czyli zapewnienie, że siedliska przyrodnicze i gatunki, dla ochrony których wyznaczono obszar, nie zostaną utracone.

Obszar opracowania częściowej zmiany studium znajduje się poza obszarem Natura 2000 Poczesna Koło Częstochowy PLH 240030, w niedalekim sąsiedztwie tj. w odległości ok. 237 m na północ od obszary zmiany studium..

8.2. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to forma ochrony indywidualnej. Obejmuje ona pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno- pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Do pomników przyrody zaliczamy sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, grupy drzew, aleje, źródła, wodospady, skałki, jary, głazy narzutowe i inne.

Na terenie Gminy Poczesna występuje 1 pomnik przyrody. Jest to dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o wysokości 25 m i pierśnicy 129 cm w miejscowości Zawodzie przy ul. Cmentarnej, na terenie cmentarza. Utworzony został Rozporządzeniem nr 24/98 Wojewody Częstochowskiego z dnia 17.12.1998r. o uznaniu za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego z 1998 r, Nr 24, poz 259)

Wskazany wyżej pomnik znajduje się poza obszarem częściowej zmiany studium.

8.3. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd

Na obszarze Gminy Poczesna park ten wraz z otuliną występuje w jej północno-wschodniej części. Jego obszar obejmuje znaczną część Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, z charakterystycznymi średniowiecznymi ruinami zamków.

Specyficzna budowa geologiczna wraz z klimatem wpłynęła na ukształtowanie rzeźby obszaru krasowego. Część północna, po okolicie Olsztyna charakteryzuje się nagromadzeniem wzgórz krasowych z licznymi skałkami oraz pionowymi i poziomymi jaskiniami. Na obszarze „Orlich Gniazd” istnieje nagromadzenie jaskiń i schronisk skalnych.

Generalnie, na obszarze parku występuje ubóstwo wód powierzchniowych. Woda wnika łatwo w skrasowiałe i uszczelinione wapienie i krąży wewnątrz masywu. Gdy warstwa wodonośna przecina masyw, woda w postaci źródeł wypływa na powierzchnię. Źródła w obszarze krasowym rozmieszczone są nierównomiernie. Skupiska wydajnych źródeł zlokalizowane są w dolinach rzecznych np. źródła w dolinie rzeki Warty.

Podstawowym elementem jest roślinność leśna, której charakterystycznym składnikiem są buczyny: zespół buczyny górskiej – sudeckiej, buczyny pomorskiej oraz buczyny niżowej. Na całym obszarze przeważają bory sosnowe, wśród których dominuje bór świeży. Na uwagę zasługują również naskalne murawy wapienne – kserotermiczne występujące na południowych zboczach wzgórz jurajskich oraz murawy piaszkowe.

Na terenie Parku występują również endemity i relikty, a także gatunki rzadkie i chronione mające jedyne lub jedno z kilku stanowisk w naszym kraju. Występują rzadkie gatunki turzyc: Davalla, tunikowa i siwa (Łąki w Małusach Małych, Mstów). Region ten zasiedla najbardziej różnorodna fauna w obrębie Polski niżowej. Świat zwierzęcy reprezentują liczne gatunki, wśród których na uwagę zasługują ptaki: spotykamy tutaj białorzytkę, kopciuszka, pustulkę, kawkę. Z sów licznie występują puszczyk, płomykówka. Świat płazów i gadów reprezentowany jest przez rzekotkę drzewną oraz gatunki żab i ropuch, padalca, jaszczurkę zwinkę, jaszczurkę żyworodną, żmiję zygzakowatą, zaskrońca, gniewosza plamistego.

Liczną grupę stanowią ssaki, wśród nich jeleniowate reprezentowane przez sarny, jelenie, dużą populację stanowią tutaj dziki, oprócz tego można obserwować znaczną liczbę innych ssaków, wśród nich gryzoni, owadożernych, łasicowatych, drapieżnych. Z gatunków obcych spotkać można jenotą. Osobliwością jest bogata pod względem jakościowym i ilościowym fauna nietoperzy, wśród których jest wiele rzadkich gatunków: nocek orzęsiony i nocek Natterera. W rejonie Częstochowy nietoperz – podkowiec mały osiąga północną granicę swojego występowania.

Na terenie „Orlich Gniazd” znajduje się rezerwat przyrody, użytki ekologiczne i liczne pomniki przyrody. Na terenie gminy Poczesna znajduje się tylko niewielki fragment Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd”. Zapisy i ustalenia Studium nie będą miały wpływu na jego stan oraz kondycję występujących tam zbiorowisk roślinnych.

Obecnie Park Krajobrazowy „Orlich Gniazd” wchodzi w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Został również dla niego ustanowiony Uchwałą Nr IV/48/2/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd” (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 25 marca 2014 r. poz. 1763) plan zadań ochrony.

Celami ochrony przyrody Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd”, są:

- 1) zachowanie zróżnicowanej, charakterystycznej rzeźby terenu Parku oraz procesów warunkujących jej istnienie;
- 2) zachowanie szaty roślinnej;
- 3) zachowanie specyficznego układu przestrzennego zbiorowisk nieleśnych i leśnych;
- 4) zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych;
- 5) zachowanie różnorodności genetycznej i gatunkowej flory i fauny, szczególnie gatunków endemicznych i reliktowych;
- 6) zachowanie funkcji Parku jako korytarza ekologicznego umożliwiającego migrację gatunków;

- 7) zachowanie walorów krajobrazowych, a zwłaszcza powiązań fizjonomii krajobrazu z układami przyrodniczo-kulturowymi, charakterystycznymi dla Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej;
- 8) zachowanie elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności stanowisk archeologicznych oraz zabytków architektury drewnianej i murowanej

Obszar opracowania częściowej zmiany studium znajduje się poza ww. Parku Krajobrazowym Orlich Gniazd.

8.4. Użytki ekologiczne

W gminie funkcjonują dwa użytki ekologiczne. Powołano je dla ochrony pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – zachowanych, naturalnych fragmentów torfowisk we wschodnich partiach gminy. Są to:

- 1) „Zapadliska” - Rozporządzeniem 33/96 Wojewody Częstochowskiego z dnia 23 grudnia 1996 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny. Jego powierzchnia wynosi około 3 ha. Obecnie na jego obszarze obowiązują zakazy wynikające z Rozporządzenia Nr 26/2002 Wojewody Śląskiego z dnia 10 czerwca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny torfowiska pod nazwą "Zapadliska" w gminie Poczesna;
- 2) „Zapadliska I” - Rozporządzenie Nr 43/2002 Wojewody Śląskiego z dnia 19 czerwca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny torfowiska pod nazwą "Zapadliska I" w gminie Poczesna. W rozporządzeniu zawarto zakazy mające na celu jego ochronę. Powierzchnia użytku ekologicznego wynosi 28,97 ha.

Celem ich ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych torfowiska, ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.

W obszarze częściowej zmiany studium nie znajdują się żadne ww. użytki ekologiczne.

9. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Transgraniczne oddziaływanie na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 2 pkt.1 lit. d ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1405) oceniane jest w aspekcie granic międzynarodowych. Usytuowanie istniejących i planowanych obszarów rozwoju zabudowy oraz zróżnicowanych typów działalności gospodarczej w obszarze gminy ma miejsce w oddaleniu od granicy państwowej. Nie odnotowuje się zatem możliwości wystąpienia transgranicznego oddziaływania w żadnej ze sfer prowadzonych w obszarze gminy aktywności.

10. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA W OBSZARZE OPRACOWANIA

10.1. Charakterystyka zasobów przyrodniczych

10.1.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Wg regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski J. Kondrackiego, obszar Gminy Poczesna położony jest w obrębie prowincji Wyżyn Polskich (34), podprowincji Wyżyny Śląsko-Krakowskiej (341) i makroregionu Wyżyny Woźnicko - Wieluńskiej (341.2).

Obszar opracowania zmiany studium, znajduje się w całości w granicach jednego z mezoregionów tego makroregionu – Obniżenia Górnej Warty (341.25).

Obniżenie Górnej Warty sąsiaduje od północy i zachodu z mezoregionami: Wyżyny Wieluńskiej (341.21), Obniżenia Krzepickiego (341.26) oraz Progu Herbskiego (341.24), w obrębie którego pozostają drobne – peryferyjne, południowozachodnie fragmenty sołectwa Nierada, w gminie Poczesna i Progu Woźnickiego (341.23).

Natomiast od południa i wschodu, Obniżenie Górnej Warty otaczają mezoregiony: makroregionu Wyżyny Śląskiej (341.1), tj. Garbu Tarnogórskiego(341.12) oraz makroregionu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (341.3), tj. Wyżyny Częstochowskiej (341.31).

10.1.2. Geologia i geomorfologia

Obszar gminy Poczesna położony jest w obrębie jednej z wielkich, geologicznych, laramijskich jednostek strukturalnych Polski – monokliny przedsudeckiej i śląsko-krakowskiej. Jednostka ta, jest dzielona tradycyjnie na dwie części – północno-zachodnią, która jest właściwą monokliną przedsudecką i południowo-wschodnią zwaną monokliną śląsko-krakowską - w jej granicach pozostaje obszar gminy Poczesna.

Monoklina Śląsko-Krakowska, jest płaską, wielopromienną, jednoskrzydłową antyklina-monokliną. Jej trzon zbudowany jest z utworów mezozoicznych, w podłożu których zalega paleozoik sfałdowany orogenezami – kaledońską i waryscyjską. Tworzą ją głównie utwory triasu i jury. Lokalnie występujące w podłożu utwory permskie, zalegają ciągią pokrywają tylko w północnej części tej jednostki. Utwory te wykształcone są jako szaroczarne ilowce, szare piaskowce oraz krystaliczne dolomity i porfiry. Monoklina Śląsko-Krakowska jest silnie zaburzona tektonicznie. Są to zaburzenia typu fleksurowego i uskokowego, będące efektem orogenezy kimeryjskiej, głównie zaś laramijskiej. Z kolei, efektem wietrzenia, erozji i denudacji wapiennej jurajskiej powierzchni Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej był - w kredzie i paleogenie, silny rozwój zjawisk krasowych, „sprowokowany” tektoniką. Całość form krasowych tych okresów to kras kopalny, uzupełniany krasem czasu plejstocenu i holocenu. Profil geologiczny mezozoicznych utworów monokliny, zapoczątkowują zalegające na paleozoicznym podłożu, utwory dolnotriasowe. Trias środkowy (wapień muszlowy), wykształcony jest w postaci dolomitów i wapieni. Z kolei trias górny tworzą pstry osady okruczowe – szare, brunatne i różowe ilowce.

Strop zalegających powyżej utworów jurajskich, występuje w gminie na głębokościach od 0 do kilkudziesięciu metrów. Najstarsze z nich tj. osady liasu reprezentowane są przez drobnoziarniste piaskowce i szare mułowce. Jurę środkową (dogger), zapoczątkowują warstwy kościeliskie (bajos). Piaskowce te tworzą także trzon położonego na zachód od terenu gminy Progu Herbskiego. Na osadach tych zalegają serie rudonośnych ilowców i ilastych łupków ciemnoszarych lub szarozielonkawych, przeważnie piaszczystych z przewarstwieniami piaskowców, sferosyderytów ilastych, syderytów ilastych i piaszczystych. Ich miąższość waha się od 0 do kilku metrów. Odsłaniają się one na powierzchni, głównie w rejonie wychodni wapieni górnourajskich, które stanowiły ich osłonę przed niszczącym, erozyjnym działaniem lądolodu. Środkowojurajskie utwory rudonośne i ich wychodnie, rozciągają się w postaci pasa, o szerokości od 1 do 25 km, biegnącego od Zawiercia poprzez Poraj, Konopiska do rejonu Wielunia. Gmina Poczesna położona jest w granicach tego obszaru.

W utworach tych występują trzy zasadnicze poziomy rud syderytowych. Idąc od góry są to poziomy: stropowe, poziom środkowy i poziom spagowy. Poziomy stropowe, charakteryzują się zmiennym wykształceniem i nieciągłością pokładów. Syderyty tworzą soczewki lub nieciągłe pokłady złożone ze sferosyderytów. Średnia zawartość żelaza w tych poziomach wynosi 27,5%. Te poziomy nie były przedmiotem eksploatacji. Poziom środkowy ma dość stabilną miąższość, ale zmienną zawartość żelaza. Średnie zawartości żelaza wynoszą 27%. Poziom spagowy miał największe znaczenie surowcowe. Charakteryzuje się dużym rozprzestrzenieniem, małą zmiennością składu chemicznego i stosunkowo dużą zawartością żelaza – ok. 33 – 35%.

Syderytowe rudy żelaza, wydobywane były w regionie częstochowskim od XIV w. (na terenie gminy Poczesna od XIX w.). Początkowo eksploatowane były metodą odkrywkową – głównie w rejonach, gdzie pokrywające je utwory czwartorzędowe, posiadały niewielką miąższość, jako t. zw. rudy darniowe. Po wyczerpaniu płytko zalegających rud, zaczęto je wydobywać metodą szybkową (duklową) – do głębokości 30 m, a od lat pięćdziesiątych XX w, na dużą skalę metodą podziemną za pomocą szybów i sztolni.

Zaniechanie eksploatacji i zamknięcie ostatnich kopalń (z uwagi na niedostateczną jakość surowca), na terenie gminy nastąpiło w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Efektami długotrwałej, w części żywiolowej eksploatacji, a także nie prowadzenia zorganizowanej rekultywacji terenów pokopalnianych, są obecnie liczne na terenie gminy, antropogeniczne - niekorzystne formy i przekształcenia powierzchni terenu.

Utwory jury górnej (malm), występują fragmentarycznie na powierzchni obszaru gminy, w rejonie Wrzosowej. Są to wapienie skaliste i płytowe dolnego i środkowego oksfordu.

Osady trzeciorzędu (tj. okresu, w którym obszar monokliny podlegał intensywnym procesom denudacyjnym), w praktyce nie występują na obszarze opracowania. Zalegające na powierzchni utwory czwartorzędowe, to przede wszystkim morenowe osady - zlodowacenia środkowopolskiego – piaski, żwiry, mulki i gliny. W spągu osadów czwartorzędowych występuje z reguły wapienna zwietrzelina z krzemieniami. W części jest to produkt egzaracji lodowca. Występują tu także płyty glin zwałowych starszych zlodowaceń. Najmłodsze utwory holoceniowe, to piaski, mulki i żwiry rzeczne, a także torfy występujące w dolinach Warty i jej bezimiennych dopływów.

Mięszość utworów czwartorzędowych jest bardzo zmienna od 0 do ponad 42 m – w dolinie Warty.

Struktura geologiczna obszaru opracowania i ukształtowanie jego powierzchni wykluczają występowanie niekorzystnych zjawisk w postaci osuwisk lub osiadań terenu. Zjawiska takie, występujące powszechnie na obszarze gminy w okresie pierwszych lat po zakończeniu eksploatacji rud żelaza, obecnie obserwowane są wyłącznie w dwu pokopalnianych hałdach – Tadeusz II (rejon Nowej Wsi), w której ślady osuwisk widoczne są po jej wschodniej i zachodniej stronie i Szczekaczka, w której zjawiska te widoczne są w jej szczytowej partii.

10.1.3. Gleby

Na terenie gminy przeważają następujące typy gleb:

- 1) pseudobielicowe (płowe i rdzawe) – powstałe na podłożu piasków słabogliniastych, lodowcowych i wodnolodowcowych, leżących na glinach, tworzące około 75% powierzchni upraw rolnych. Charakteryzują się dużą przepuszczalnością, małym poziomem próchnicznym i małą zdolnością magazynowania wody. Zaliczane są do rolniczych kompleksów przydatności gleb, żytniego słabego lub najsłabszego i zbożowo-pastewnego, słabego,
- 2) bielicowe i brunatne wylugowane – powstałe na podłożu utworów jurajskich – ilów, piaskowców i piasków. Odnaczają się tendencją do przesuszania. Należą do rolniczych kompleksów przydatności – żytniego słabego i zbożowopastewnego.
- 3) czarne ziemie, mady i gleby torfowe oraz mułowo-torfowe – występują, na podłożu osadów akumulacji rzecznej, na niewielkich powierzchniach głównie w dolinie Warty. Zajmują około 15% użytków rolnych.

Na terenach użytków zielonych występują kompleksy:

- 1) 3z, użytków zielonych, słabych – 66%,
- 2) 2z, użytków zielonych średnich – 34%.

Przydatność rolnicza gleb (powierzchni gruntów rolnych), na obszarze gminy Poczesna, wg klas bonitacyjnych, przedstawia się następująco:

Tabela 10.1.3. Klasy bonitacyjne gleb w gminie Poczesna

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia	Udział w ogólnej powierzchni gruntów rolnych
Klasa I - brak,	brak	brak
Klasa II	3,8	0,1 %

Klasa III	57	1,5 %
Klasa IV	1827	48 %
Klasa V	1538	40,5%
Klasa VI i VI z	377	9,9 %
Suma	3802,8	100 %

Pozostała część siedlisk glebowych obszaru opracowania, w niewielkim stopniu przeobrażona antropogenicznie - w 90 % pozostaje dostępna dla roślin. W zalesionych fragmentach obszaru, w których bezpośrednia ingerencja człowieka jest okresowa, dominują siedliska glebowe zbliżone do naturalnych.

W wyniku kontynuacji działalności rolniczej nie należy prognozować uruchomienia procesów, zjawisk i oddziaływań innych niż obserwowane dotychczas. W dalszym ciągu podstawowym procesem będzie okresowe, powtarzalne naruszenie warstwy glebowej i zmiany jej struktury w trakcie prac przygotowawczych do sezonu wegetacyjnego i po jego zakończeniu, zaś prowadzone w okresie wzrostu standardowe zabiegi agrotechniczne nie odbiegają od dotychczas stosowanych. Zakres prowadzonych prac rolnych nie daje przesłanek do uruchomienia na tym obszarze procesów geodynamicznych, mogących skutkować ubytkiem lub degradacją powierzchni ziemi, zmianą struktury oraz ubytkiem potencjału glebowego.

Do gleb, które powinny podlegać ochronie przed wprowadzaniem na nie zabudowy należą gleby wysokich klas bonitacyjnych III oraz gleby organiczne zalegające głównie pod kompleksami łąk w dolinie Warty oraz na obszarach źródłiskowych. Przeznaczanie pod zabudowę tego typu gleb może nastąpić po uzyskaniu odpowiednich zgód w toku prac nad miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami szczególnymi.

Obszar w granicach zmiany studium nie podlegający zainwestowaniu w ramach składowiska odpadów inne niż niebezpieczne i obojętne w Sobuczynie stanowią użytki rolne w postaci gruntów ornych, łąk trwałych i pastwisk trwałych na glebach IV-VI klasy bonitacyjnej.

10.1.4. Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych

Wody podziemne

Zgodnie z podziałem hydrogeologicznym Polski, obszar gminy położony jest w obrębie Prowincji Górsko-Wyżynnej – Monokliny Krakowsko-Częstochowskiej, części jurajskiej.

Na terenie gminy Poczesna występują trzy poziomy wodonośne (wód podziemnych) o użytkowym charakterze:

- 1) czwartorzędowy, występujący na nieomal całej lewobrzeżnej (Warta) powierzchni gminy, w płytko zalegających, o miąższości do 10 m, wodnolodowcowych utworach piaszczysto-żwirowych. Ze względu na niewielką miąższość i rozprzestrzenienie, poziom ten, eksploatowany wyłącznie studniami kopanymi, nie przedstawia większej wartości użytkowej.
- 2) środkowo-jurajski, wykształcony w spękanych, uszczelinionych piaskowcach oraz piaskach i żwirach (warstwy kościeliskie), którego miąższość waha się w granicach 20-40 m.
- 3) środkowo-triasowy, (wody ciśnieniowe, typu szczelinowo-porowego), występujący w spękanych i uszczelinionych wapieniach i dolomitach wapienia muszlowego.

Całość wód podziemnych regionu stanowi podstawowe źródło zaopatrzenia zarówno ludności, jak i funkcjonujących tu podmiotów gospodarczych. Obszar opracowania studium, a zarazem gmina, wchodzi w

granice Głównego zbiornika wód podziemnych nr 327 Zbiornik Lubliniec–Myszków, który jest zbiornikiem słabo udokumentowanym, położonym w na obszarze Wyżyny Krakowsko--Częstochowskiej.

Południowa granica GZWP nr 327 jest jednocześnie północną granicą GZWP nr 330 Gliwice. GZWP nr 327 ma charakter szczelinowo- krasowy, wydzielono go w środkowotriasowych utworach wodonośnych (wapieniach i dolomitach). Powierzchnia całego zbiornika wynosi 2 111,4 km² (wg dokumentacji z 1999 r.). W obrębie GZWP nr 327 szczelinowo- krasowy poziom zbiornikowy występuje w obrębie serii węglanowej triasu, w ramach triasowego piętra wodonośnego. Poziom zbiornikowy GZWP nr 327 jest odkryty jedynie w części południowej i południowo-wschodniej, natomiast w części pół-nocnej i centralnej, występuje pod przykryciem izolujących utworów triasu górnego, jury i czwartorzędu górnego. Poziom wodonośny, w rejonach gdzie jest on izolowany od powierzchni, charakteryzuje się występowaniem znacznych ciśnień piezometrycznych.

Dokumentem określającym ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej jest Ramowa Dyrektywa Wodna. Jej celem jest przede wszystkim ochrona i poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekosystemów wodnych i lądowych. Dyrektywa zaleca zrównoważone korzystanie z wód oraz dąży do poprawy stanu środowiska wodnego poprzez stopniową redukcję zanieczyszczeń, ograniczenie zrzutów szkodliwych substancji oraz emisji niebezpiecznych związków. Dla potrzeb stosowania Ramowej Dyrektywy Wodnej został wprowadzony podział na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) np. jezioro, zbiornik wodny, kanał, rzeka w całości lub w części oraz jednolite części wód podziemnych (JCWPd) wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Dla każdej JCWP i JCWPd ustala się cele środowiskowe konieczne do osiągnięcia w określonej perspektywie czasowej. Główny cel środowiskowy JCWP to dobry stan wód, na który składają się: dobry stan chemiczny i dobry stan ekologiczny (dla naturalnych JCWP) lub dobry potencjał ekologiczny (dla sztucznych i silnie zmienionych JCWP). Dla JCWPd głównym celem środowiskowym są dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy. Głównym instrumentem wykonania Ramowej Dyrektywy Wodnej są plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza.

Wody powierzchniowe

Gmina Poczesna położona jest w całości w granicach dorzecza Warty (Odry). W szczególności zaś obszar ten znajduje się w granicach zlewni:

- 1) górnej Warty, przepływającej na długości około 10 km, w przebiegu południe-północ, przez środkową i wschodnią część obszaru gminy,
- 2) Konopki – prawobrzeżnego dopływu Stradomki przepływającej poza terenem gminy, w sąsiedztwie jej zachodnich granic, generalnie na kierunku południowy- zachód oraz południowy- zachód – północny wschód,
- 3) Kamieniczki – lewobrzeżnego dopływu Warty, przepływającej poza terenem gminy, w sąsiedztwie jej południowo-wschodnich obrzeży, na kierunku południowy- zachód – północny- wschód.

Działy wodne – między zlewniami tych rzek, są działami wodnymi III rzędu. Wschodnie - zalesione tereny gminy, położone na prawym brzegu Warty, rozcięte są licznymi, gęsto rozgałęzionymi, krótkimi dolinami cieków – jej bezimiennych dopływów. W zdecydowanej większości cieki te, zachowują kierunek przepływu wschód- zachód. Natomiast lewobrzeżna (wobec Warty) powierzchnia wysoczyzny gminy, odwadniana jest przez liczne drobne cieki – w tym dwa, także bezimienne dopływy Warty (uchodzące do niej w rejonie Poczesnej i Nowej Wsi).

W zlewni górnej Warty, przeważa odpływ zimowego półrocza (56% odpływu rocznego). W roku występuje jedno wyraźne wezbranie – od lutego do kwietnia z maksimum w marcu, w którym przepływ osiąga 135% wartości średniego rocznego przepływu. Minimum przepływu występuje we wrześniu, w którym średni przepływ wynosi 80% wartości średniego rocznego przepływu.

Na reżim odpływu rzeki na terenie Gminy Poczesna, w istotnym zakresie wpływa zbudowany w sąsiedniej gminie Poraj zbiornik wodny o tej samej nazwie. Zbiornik Poraj został wybudowany w 1978 r., w 764 km biegu rzeki (6 km na południowy wschód od granicy gminy Poczesna). Posiada długość 4,9 km, szerokość maksymalną 1,4 km, średnią głębokość 3,9 m, powierzchnię maksymalną 550 ha, pojemność maksymalną 25 mln m³ i pojemność przeciwpowodziową – 12,4 mln m³. Podstawowymi funkcjami zbiornika jest zapewnienie stałego, nienaruszalnego przepływu Warty poniżej zbiornika, bezpieczne przejście fali powodziowej. Funkcją uzupełniającą zbiornika stanowi rekreacja.

Kolejnym ciekim na terenie gminy Poczesna jest rzeka Konopka, która wypływa na Progu Herbskim, w rejonie Dębowej Góry w gminie Boronów, 5 km na południowy- zachód od miejscowości Konopiska, na wysokości około 295 m n.p.m. Uchodzi do Stradomki, która stanowi lewobrzeżny dopływ Warty, biorącej początek także na Progu Herbskim, o 1 km przed jej ujściem do Warty, na terenie Częstochowy. W rejonie miejscowości Wąsosz, uchodzi do niej jej prawobrzeżny dopływ o nazwie Rększowiczanka, który opływa zachodnią granicę gminy Poczesna (grunty sołectwa Nierada).

Z kolei w rejonie wsi Stara Kuźnica w gminie Poraj, wpada do niej kolejny prawobrzeżny dopływ – o nazwie Sobuczynka, która wypływa na terenie gminy Poczesna, na południe od miejscowości Młynek, na wysokości około 275 m n.p.m. i kierując się na północny-zachód, przepływa przez Sobuczynę, omijając od strony zachodniej, składowisko odpadów (potok ten jest uregulowany na odcinku poniżej ujścia rowu R-1, odprowadzającego ścieki z terenu składowiska). Kolejny bezimienny prawobrzeżny dopływ Konopki, wpadający do niej w rejonie Sarbinowa, wypływa w gminie Poczesna, na zachód od Huty Starej B i kierując się na północny- zachód do odbiornika, przepływa przez tereny miejscowości Wrzosowa, Brzeziny Kolonia i Brzeziny Wielkie.

Sieć hydrograficzną gminy, którą należy zaliczyć do dobrze rozwiniętych (wskaźnik gęstości sieci rzecznej = 0,39 km/km²), uzupełniają wody stojące i urządzenia melioracyjne. Pierwsze z nich to niezbyt liczne oczka wodne (stawy), w zagłębieniach będących pozostałością działalności górniczej i 1 staw hodowlany w Poczesnej o powierzchni 1 ha.

Natomiast powierzchnie zmeliorowanych gruntów rolnych, koncentrują się w gminie na terenach miejscowości: Michałów, Huta Stara A i B, Nowa Wieś, Poczesna, Korwinów i Zawodzie.

Analizowany obszar znajduje się ponadto w granicach 4 Jednolitych Części wód powierzchniowych JCWP, których charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10.1.4.1. Zestawienie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w granicach których znajduje się Gmina Poczesna

Krajowy kod JCWP	Nazwa JCWP	Status JCWP	Ocena stanu JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW600016181289 (obszar zmiany studium)	Konopka	naturalna część wód	umiarkowany	niezagrożona
RW60001918133	Warta od Zbiornika Poraj do Cieku spod Rudnik	silnie zmieniona część wód	słaby	zagrożona
RW600061811949	Dopływ spod Choronia	naturalna część wód	umiarkowany	niezagrożona
RW60006181189	Kamieniczka	naturalna część wód	dobry	niezagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1187) definiuje 5 klas stanu ekologicznego:

- 1) klasa I – stan bardzo dobry – dla wód o niezmienionych warunkach przyrodniczych lub zmienionych tylko w bardzo niewielkim stopniu,
- 2) klasa II – stan dobry – gdy zmiany warunków przyrodniczych w porównaniu do warunków niezakłóconych działalnością człowieka są niewielkie,
- 3) klasa III – stan umiarkowany – obejmujący wody przekształcone w średnim stopniu,
- 4) klasa IV – stan słaby – wody o znacznie zmienionych warunkach przyrodniczych (biologicznych, fizykochemicznych, morfologicznych), gdzie gatunki roślin i zwierząt znacznie różnią się od tych, które zwykle towarzyszą danemu typowi jednolitej części wód,
- 5) klasa V – stan zły – wody o poważnie zmienionych warunkach przyrodniczych, w których nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki.

10.1.5. Fauna obszaru opracowania

Według podziału zoograficznego Kondrackiego – obszar opracowania i gmina, znajdują się w Krainie południowo-bałtyckiej i dzielnicy bałtyckiej. Długoletnia działalność górnicza, zmiana stosunków wodnych, regulacja cieków i wylesienie – zniszczyły naturalne siedliska i biotopy rodzimej fauny, szczególnie gatunków niższych (nie dotyczy to owadów, których ilość gatunków nie ustępuje innym rejonom Polski południowej).

Teren opracowania to w dużej części poddane antropopresji obszary zainwestowane (obszar składowiska odpadów), użytkowane rolniczo (łąki) oraz grunty zadrzewione i zakrzewione.

W przypadku zwierząt mogą pojawiać się tu gatunki ptaków typowe dla terenów wiejskich. W trakcie inwentaryzacji zaobserwowano gatunki ptaków znajdujące się w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 Nr 0, poz. 2183), takie jak: skowronek zwyczajny (*Alauda arvensis*) wróbel (*Prunella modularis*) oraz jaskółki dymówki (*Hirundo rustica*) w okolicy pobliskich zabudowań mieszkalnych. Są to gatunki ptaków objęte ochroną ścisłą. Ponadto zaobserwowano bażanta zwyczajnego (*Phasianus colchicus*) oraz kuropatwy zwyczajne (*Perdix perdix*).

W otoczeniu człowieka w lasach i zadrzewieniach oraz na polach występują ssaki owadożerne – jeż zachodni (*Erinaceus europaeus*), kret (*Talpa europaea*) oraz ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), które są objęte ochroną częściową, zając szarak (*Lepus europaeus*), jak również drapieżne licznie reprezentowane przez lisa (*Vulpes vulpes*) oraz sporadycznie kunę leśną (*Martes martes*) i kunę domową (*Martes foina*).

Liczną grupę ssaków występującą na całym obszarze opracowania stanowią gryzonie związane głównie z terenami rolniczymi i siedliskami ludzkimi. Do najczęściej spotykanych należą: mysz polna (*Apodemus agrarius*), mysz domowa (*Mus musculus*), szczur wędrowny (*Rattus norvegicus*) oraz nornik (*Microtus*).

Najczęściej spotykanymi na omawianym obszarze przedstawicielami małych i dużych ssaków kopytnych są sarna (*Capreolus capreolus*), której miejscem bytowania stały się tereny pogranicza pól i lasów oraz dzik (*Sus scrofa*). Zwierzęta te doskonale zaadaptowały się w analizowanym obszarze żerując na polach i łąkach.

Panujące rolnicze użytkowanie terenu w obszarze okalającym obszar opracowania projektu powoduje, że wśród fauny przeważają gatunki związane z ekosystemami polnymi. Jednocześnie na obszarze objętym projektem nie wykształciły się cenne siedliska przyrodnicze podlegające ochronie na podstawie rozporządzenia MŚ z 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących zainteresowaniem Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary natura 2000 lub mogące zasługiwać na szczególne traktowanie w celu ich zachowania.

10.1.6. Flora obszaru opracowania

Gmina Poczesna wg regionalizacji geobotanicznej J. Matuszkiewicza, położona jest w obszarze Prowincji Środkowo-Europejskiej, Dziale Wyżyn Południowo-Polskich. Natomiast wg W. Szafera, znajduje się ona w Poddziale Pasa Wyżyn Środkowych, Krainie Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej i okręgach – środkowym (Wyżyny Częstochowskiej) i północnym (Wyżyny Wieluńskiej).

Szata roślinna gminy Poczesna – terenu silnie przekształconego w wyniku trwającej ponad sto lat, intensywnej presji antropogenicznej, położonego na przedpolu Częstochowy, a ponadto na obrzeżach cennych przyrodniczo terenów Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej – jest bardzo zróżnicowana. Tereny gminy są w związku z tym zróżnicowane pod względem siedliskowym i wartości gleb. Stąd też wynika znaczne zróżnicowanie fitytosocjologiczne i florystyczne zbiorowisk leśnych i nieleśnych. Ilość gatunków roślin i zwierząt w gminie wymagających ochrony, jest mała – w porównaniu z ich obfitością występującą na otaczających gminę terenach (z wyjątkiem Częstochowy).

Na znacznej części obszaru opracowania występują tereny zadrzewione i zakrzaczone, które nigdy nie posiadały charakterystycznych cech drzewostanu leśnego.

Południowo-wschodnią i północną część terenów objętych projektem zmiany studium stanowią tereny trwałych łąk. Nie przedstawiają specjalnej wartości jako potencjalne siedliska, czy miejsca stałego przebywania gatunków.

Na inwentaryzowanym obszarze opracowania zauważono występowanie takich gatunków jak: życica trwała (*Lolium perenne* L.), bodziszek drobny (*Geranium pusillum* L.), cykoria podróżnik (*Cichorium intybus* L.), mniszek pospolity (*Taraxacum officinale*), tasznik pospolity (*Capsella bursa pastoris*), pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica* L.), konyza kanadyjska (*Conyza canadensis* L.), bylica pospolita (*Artemisia vulgaris* L.), maruna bezwonna (*Matricaria inodora*), krwawnik pospolity (*Achillea millefolium*), perz właściwy (*Elymus repens*), mietlica pospolita (*Agrostis capillaris* L.), owies gluchy (*Avena fatua* L.), rdest plamisty (*Polygonum persicaria*), komosa biała (*henopodium album* L.), koniczyna łąkowa (*Trifolium pratense* L.), chwastnica jednostronna (*Echinochloa crus-galli*),

Na obszarze opracowania nie występują obszary leśne.

10.1.7. Warunki klimatyczne

Wg regionalizacji klimatycznej Polski – IMiGW (W. Wiszniewski), obszar gminy Poczesna, zaliczany jest do wyżynnej dzielnicy klimatycznej, w szczególności do Wyżyny Krakowsko – Częstochowsko - Wieluńskiej, która różni się klimatycznie w sposób istotny od otaczających ją terenów. Natomiast wg podziału Polski na regiony klimatyczno-rolnicze (R. Gumiński), gmina położona jest w obrębie Częstochowsko-Kieleckiej dzielnicy klimatycznej.

Wpływ cyrkulacji zewnętrznej

Decydujący wpływ na warunki klimatyczne obszaru opracowania, wywiera napływ określonych mas powietrza. Na obszarze Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej i sąsiadującej z nią Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, najczęściej występują masy powietrza polarno-morskiego (północno-atlantycznego) oraz zwrotnikowo- morskiego (azorskiego), ponad 50 % dni w roku. Powietrze polarno-kontynentalne (azjatyckie), występuje nieomal 30 % dni w roku – najczęściej zimą i wiosną. Stąd charakterystyczna przejściowość klimatu, wynikająca ze ścierania się ze sobą tych mas powietrza. Powietrze arktyczne pojawia się z częstotliwością 5,0 %, a zwrotnikowo kontynentalne (latem i jesienią) - 8,0 %. Inne rodzaje mas powietrza występują z częstotliwością 6,0 % w roku.

Największa częstość napływu polarno- morskich mas powietrza występuje w lipcu – 71% i listopadzie (66%), najmniejsza w marcu (55%) i wrześniu (60%). Powietrze polarno-kontynentalne, występuje najczęściej w marcu – 32% oraz styczniu i lutym – 28%.

Termika

Średnia temperatura roku na całym obszarze gminy, wynosi (z wielolecia), od 7,5 °C do 8,5° C. Najwyższe średnie temperatury miesięczne (w wieloleciu) występują w lipcu – 17,6 ° C. Natomiast najniższe średnie miesięczne występują w styczniu – 2,9 ° C, sporadycznie w lutym lub grudniu.

Średnia temperatura półrocza ciepłego waha się między 14 – 15 ° C, a – półrocza chłodnego między 0,5 – 1,5 ° C.

- 1) średnia liczba dni z przymrozkami - 112 do 130,
- 2) długość okresu bezprzymrozkowego - VI- IX,
- 3) długość okresu wegetacyjnego 200 - 210 dni.

Dynamika powietrza

Na obszarze gminy, dominują wiatry zachodnie, północno-zachodnie i południowo-zachodnie (około 45 % dni w roku). Ich średnia prędkość wynosi 3 – 4 m/s. Siła i kierunki wiatrów modyfikowane są lokalnym ukształtowaniem powierzchni.

Falisty charakter rzeźby obszaru i niezbyt duże powierzchnie leśne, wykluczają większy wpływ tych czynników na kierunki i siłę ruchu powietrza. Najczęściej występującymi wiatrami są północno-wschodnie i południowo-wschodnie. W chłodnej porze roku wzrasta częstotliwość wiatrów południowo-zachodnich i południowych, zaś w cieplej – północno-zachodnich i północnych.

Opady atmosferyczne

Wieloletnie średnie roczne sumy opadów kształtują się od 612 mm (posterunek opadowy Częstochowa), do 651 mm (posterunek opadowy Poraj). Średnie sumy roczne w roku najsuchszym wahały się od 401 do 443 mm, a w roku najbardziej wilgotnym od 882 (Częstochowa) do 1015 mm (Poraj). Najwyższa średnia miesięczna suma opadów przypada na lipiec – 86 mm (Częstochowa) i 94 mm (Poraj), a najniższa w lutym i wynosiła odpowiednio – 29 i 32 mm. Występowanie największej ilości dni z opadem, przypada najczęściej w miesiącach grudzień i lipiec. Miesiącami z najmniejszą ilością dni z opadem, są wrzesień i październik.

Zachmurzenie i usłonecznienie

Najintensywniejsze zachmurzenie występuje w listopadzie i grudniu i wynosi 75 i 77%. Najbardziej pogodny jest wrzesień i sierpień (zachmurzenie odpowiednio 54 i 56). Średnia roczna liczba dni pochmurnych mieściła się w wieloleciu w granicach od poniżej 120 do 140 dni w roku. Średnia liczba dni z mgłą wynosi 40 w roku. Najczęściej tworzą się one w październiku - 6 dni. Średnia roczna liczba godzin usłonecznienia rzeczywistego, waha się w granicach 1800 – 1900 godzin.

Wilgotność

Wyżyna Woźnicko-Wieluńska w klasyfikacji regionów pluwiotermicznych, zaliczana jest do regionów ciepłych, mokrych i najcieplejszych w Polsce. Toteż mimo znacznych sum opadów, wartości wilgotności względnej powietrza są tu niskie. Ze wzrostem temperatury (lato) wzrasta ilość opadów, a wilgotność względna powietrza maleje. Jesienią i zimą proces ten przebiega odwrotnie. Średnia liczba dni z mgłą wynosi 40 w roku. Najczęściej tworzą się one w październiku, 6 dni.

10.1.8. Klimat akustyczny i zanieczyszczenia powietrza

Hałas, w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska, to dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16000 Hz. W środowisku zanieczyszczenie hałasem dotyczy wszelkiego rodzaju dźwięków niepożądanych,

nieprzyjemnych i uciążliwych w danym miejscu i czasie. Regulacje odnośnie dopuszczalnego poziomu hałasu w zależności od rodzaju terenu zawierają przepisy odrębne.

Na terenie opracowania mogą występować jedynie źródła hałasu komunikacyjnego drogowego. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach nie będących drogami kolejowymi. Jest to hałas typu liniowego.

Na poziom hałasu drogowego mają wpływ przede wszystkim:

- 1) natężenie ruchu komunikacyjnego,
- 2) udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- 3) prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- 4) typ i stan techniczny pojazdów,
- 5) nachylenie drogi,
- 6) stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Na obszarze opracowania jednym ze źródeł hałasu jest ruch komunikacyjny. Hałas drogowy związany jest z wielkością natężenia ruchu i jego dynamiką oraz często z rodzajem i stanem nawierzchni drogi. Przez obszar opracowania bezpośrednio przebiegają drogi publiczne. Na północy obszaru opracowania przebiega droga gminna Nr 607032S. Od południa obszar opracowania graniczy z drogą powiatową Nr 1056S

Ponadto w granicach zmiany studium funkcjonuje instalacja unieszkodliwiania odpadów komunalnych i innych niż niebezpieczne o zasięgu regionalnym – Składowisko Sobuczyna-Młynek. Jest ona źródłem emisji do powietrza: – przede wszystkim substancji gazowych, powstających jako produkt anaerobowej fermentacji odpadów oraz procesów gnicia odpadów organicznych – tj. biogazu, w skład którego wchodzi głównie metan i dwutlenek węgla z domieszką innych substancji m.in. siarkowodoru. Emisja ta, przenika do powietrza poprzez studnie odgazowujące, pracujące w początkowej fazie eksploatacji kwater składowiska.

Ponadto źródłem hałasu mogą być maszyny rolnicze wykonujące zabiegi rolnicze w obszarze opracowania.

10.1.9. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Gmina Poczesna, posiada niezbyt korzystne warunki do produkcji rolniczej. Wynika to z wartości użytkowej gleb, co pozostaje w bezpośrednim związku z budową geologiczną regionu, a także ze znacznego udziału, mimo prowadzonych po 1980 r. rekultywacji, powierzchni gleb zdegradowanych lub zdewastowanych w wyniku wieloletniej działalności górniczej.

Przekształcona została i ulega nadal intensywnemu przekształcaniu – wielowiekowa, tradycyjna – rolnicza funkcja obszaru.

Grunty odłogowane (ugory), stanowią znaczne powierzchnie obszaru opracowania. Na terenie zmiany studium brak jest gleb najwyższej klasy I i II klasy bonitacyjnej. Największy udział wg. klas bonitacyjnych stanowią grunty klasy IV, V i VI.

10.1.11. Zarys historii osadnictwa w obszarze opracowania

Młynek

Wieś położona w zachodniej części gminy Poczesna. Stanowiła wraz z wsią Mazury tzw. Folwark Młynek. W Młynku funkcjonowała kopalnia rudy żelaza „Maria”.

Sobuczyna

Wieś położona w zachodniej części gminy Poczesna. Przy granicy z Sobuczyną znajduje się obszar zwany tradycyjnie Całka. Według przekazów ustnych, dawniej była tam karczma Żyda o nazwisku Całka. Dawna wieś

Całka, dziś już nie istniejąca, położona była między miejscowościami Sobuczyna, a Poczesna w okolicy współczesnej ulicy Łkowej w Poczesnej. Miejscowość Całka pojawia się m.in. w dokumentach mówiących o zbudowaniu w oparciu o decyzje i środki Komisji Edukacji Narodowej szkoły parafialnej w Poczesnej w 1792 roku.

W rejonie Sobuczyny znajdują się okazałe hałdy po kopalni rudy: Aleksander, Hugo, Maszynowy II i Maszynowy I. Ta ostatnia była najnowocześniejszą kopalnią w regionie, uruchomioną w 1938 roku.

11. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI ZAPISÓW ZMIANY STUDIUM

Funkcjonowanie składowiska odpadów komunalnych przyczynia się do powstawania niebezpiecznych emisji, które stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz środowiska naturalnego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest narzędziem pomagającym rozwiązywać konflikty przestrzenne w tym społeczne i przyrodnicze. Podczas sporządzania zmiany Studium zostaną wprowadzone procedury zapewniające udział społeczeństwa w ustalaniu treści interesu publicznego w przedmiotowej sprawie oraz zostanie przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

Na obszarze objętym zmianą Studium obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Pierwszym krokiem niezbędnym do zmiany prawa miejscowego jest dokonanie korekty ustaleń zawartych w niniejszym dokumencie. Miejscowy plan uchwała się po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń Studium. Sporządzenie zmiany Studium dla terenów położonych w sąsiedztwie składowiska odpadów komunalnych uznaje się za zasadne, gdyż ma na celu zapewnienie ochrony dla partykularnych interesów mieszkańców gminy Poczesna.

12. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

W celu scharakteryzowania stanu środowiska przyrodniczego na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem przyjęto zasadę analizy danych powiatowych bądź wojewódzkich a następnie ich weryfikację na podstawie wizji terenowej.

Z punktu widzenia środowiska przyrodniczego nie ma dobrej lokalizacji dla składowisk odpadów. Lokalizacja powinna ograniczać do minimum skutki ekologiczne, a także wielkość nakładów ponoszonych na ograniczanie wpływu na środowisko składowisk odpadów. Nieprawidłowa lokalizacja i eksploatacja składowisk odpadów powoduje negatywne oddziaływania na środowisko naturalne, w tym gleby, wody podziemne i powierzchniowe oraz powietrze. W wyniku składowania odpady podlegają różnym przemianom prowadzącym do powstania zanieczyszczeń wtórnych. Substancje powstające na składowisku migrują poza jego teren, wnikając w grunt podścielający składowisko, przedostając się do warstw wodonośnych. Rodzaj oraz intensywność uciążliwości zależą budowy składowiska, właściwościami odpadów, technologii składowania oraz czynników zewnętrznych związanych z otoczeniem, obejmujących topografię terenu, warunki klimatyczne oraz bariery ochronne (Wysocka, 2015; Daniszewski i Draszawka-Bolzan, 2012).

12.1. Zagrożenie środowiska przez odpady.

Składowisko w Sobuczynie zlokalizowane jest na terenie powyrobowiskowym, po byłej eksploatacji kopalnianych rud żelaza. W otoczeniu składowiska występują różnej wielkości i wysokości hałdy powstałe w czasie eksploatacji górniczej pokładów rud żelaza w latach 1919-1960, a także łąki, pastwiska i tereny rolne.

Składowisko odpadów w Sobuczynie funkcjonuje od 1987 r., a Zakład Gospodarowania Odpadami od 1991 r. W 2002 r. zbudowano oczyszczalnię odcieku funkcjonującą na zasadzie odwróconej osmozy - specjalistyczna oczyszczalnia odcieku. Ociek po przejściu przez membrany zostaje oczyszczony i w takiej postaci trafia do rzeki Sobuczynki lub jest przekazywany do specjalistycznej oczyszczalni. Powierzchnia obszaru

składowiska odpadów wraz z zapleczem technicznym wynosi 128,4 ha. W 2007 roku rozpoczął się proces intensywnej rozbudowy i modernizacji składowiska wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Polegał on w głównej mierze na zamknięciu I kwatery składowiska oraz budowie II kwatery przy zachowaniu odpowiednich zasad ochrony środowiska. Miały one zgodnie z projektem obejmować uszczelnienie podłoża, szczelność nawierzchni, system drenaży, kolektorów ściekowych i rowów opaskowych przyczyniające się do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. Ujmowanie i energetyczne przetwarzanie biogazu prowadzić miało do ochrony powietrza atmosferycznego, a rozwiązania technologiczne zabezpieczające przez rozwiewaniem i pyleniem do ochrony ziemi.

Aktualnym problemem poruszonym przez mieszkańców jest sprawność i efektywność systemu odprowadzania gazu składowiskowego. Projekt Rozbudowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów dla Subregionu Północnego Województwa Śląskiego zakładał także budowę Zakładu Kompostowego w celu redukcji ilości odpadów biodegradowalnych. W 2009 r. zakończyła się budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów komunalnych w skład którego wchodzi: sortownia odpadów komunalnych, pryzmowa kompostownia odpadów, stacja rozbiórki odpadów wielkogabarytowych, stacja rozdrabniania gruzu budowlanego oraz punkt zbiórki odpadów niebezpiecznych.

Zamknięcie techniczne - rekultywacja kwatery składowej nr I trwało 4 lata i zakończyło się w 2012 r. Miało na celu uszczelnienie wierzchowiny i skarp 16,8 ha kwatery, eksploatowanej od 1987r., w której zgromadzono ok. 3 mln Mg odpadów, a także rozdzielenie wraz z ujęciem wód odciekowych i czystych wód opadowych. W tym samym czasie, w 2010 r. rozpoczęto budowę kwatery składowej nr II (Etap 1 i Etap 2) – efektem realizacji tego zadania jest nowa kwatery składowa o powierzchni użytkowej 7,7ha (u podstawy), z wykonanym drenażem i uszczelnieniem syntetycznym. Obecnie kwatery I jest nieczynna, a odpady są składowane na kwaterze II.

W 2012 r. CzPK Sp. z o. o. otrzymała status Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów w Sobuczynie (RIPOK). Rok później zbudowano Stacjonarny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych przystosowany do zbierania i czasowego magazynowania odpadów komunalnych (niebezpiecznych, remontowych oraz wielkogabarytowych) dostarczanych przez mieszkańców Miasta Częstochowy. Punkt działa w trybie samoobsługowym. W 2014 r. wybudowano zakład kompostowy w technologii zamkniętej. Kompostowanie tlenowe odbywa się w bioreaktorach żelbetowych.

We wrześniu 2019 r. weszły w życie zapisy ustawy z 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw na mocy których zlikwidowano podział na regiony gospodarki komunalnej i powiązany z tym zakaz przetwarzania wybranych odpadów poza granicami regionów. RIPOK-i zostały zastąpione przez instalacje komunalne, a zastępcze i ponadregionalne RIPOK-i zostały usunięte, z uwagi na brak regionów.

Ze względu na zgłoszenia mieszkańców w sprawie uciążliwości związanych ze składowiskiem, Gmina Poczesna zleciła specjalistycznej firmie badawczej sporządzenie **„Ekspertyzy dotyczącej oceny wpływu na zdrowie ludzi oraz stan środowiska funkcjonującego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Sobuczynie przy ul. Konwaliowej 1 wraz z towarzyszącą infrastrukturą”**.

Wnioski z ekspertyzy wykonanej we wrześniu 2018 r. wskazują na możliwość negatywnego oddziaływania na środowisko istniejącego składowiska i zakładu zagospodarowania odpadów. W związku z wykazaniem w ekspertyzie oddziaływaniem na powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe, gleby, a z dużym prawdopodobieństwem także i wody podziemne prowadzący instalację powinien podjąć jak najszybsze i niezbędne działania zapobiegawcze obejmujące zhermetyzowanie wszystkich możliwych procesów technologicznych: kompostowanie, oczyszczanie ścieków, sortowanie odpadów, a także dojrzewanie kompostu i uporządkowanie gospodarki ściekowej. W celu przeciwdziałania skutkom negatywnego wpływu instalacji na ludzi i środowisko należy zrealizować zapisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - strefy związane z zalesieniem w pasie 500 m od zewnętrznej granicy terenów składowiska odpadów komunalnych (strefy NO).

Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych w Gminie realizuje wybrana na drodze przetargu firma. W ramach systemu odpady odbierane są w formie tzw. zbiórki u źródła w systemie miesięcznym lub wskazanym w harmonogramie. Właściciele nieruchomości mają możliwość pozbywania się w ramach uiszczanej opłaty, każdej ilości odpadów komunalnych zbieranych w sposób selektywny lub zmieszany.

Systemem gospodarowania odpadami komunalnymi zostały objęte nieruchomości zamieszkałe. Nieruchomości niezamieszkałe, w tym miejsca prowadzenia działalności gospodarczej i budynki użyteczności publicznej są zobowiązane do podpisania umowy na odbiór odpadów z firmą wpisaną do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Wójta Gminy Poczesna.

Zadaniem dla Gminy Poczesna na najbliższe lata jest rozwój i wdrażanie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami, w szczególności w zakresie odpadów komunalnych, ograniczenia ilości ich wytwarzania oraz skutecznego sortowania i przetwarzania w celu osiągnięcia wymaganych poziomów odzysku i recyklingu odpadów. Kluczowe znaczenie dla efektu końcowego będzie prowadzenie edukacji ekologicznej i uświadamianie społeczeństwa.

12.2. Zanieczyszczenie powietrza

Ocenę stopnia zanieczyszczenia powietrza na terenie opracowania umożliwiają badania instalacji przeprowadzane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. O klasie jakości powietrza decydowały przede wszystkim wyniki pomiarów stężeń pyłu zawieszonego (PM_{2,5} i PM₁₀), NO₂, SO₂, CO, O₃.

Na terenie gminy w ramach sieci monitoringu zanieczyszczeń gazowych powietrza województwa, nie ma zlokalizowanych punktów pomiarowych wartości stężeń SO₂ i NO₂ z pasywnym poborem próby. Najbliższe punkty pomiarowe powietrza dla strefy śląskiej znajdują się w Częstochowie na ul. Zana 6 (krajowy kod stacji: SlCzestoZana).

Tabela 9.1 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia – klasyfikacja podstawowa

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	As	Cd	Ni	BaP	PM _{2,5} ²⁾
Strefa śląska	PL 2405	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	C	C ²

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

²⁾ Dla pyłu PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefy uzyskały klasę C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w Województwie śląskim – raport wojewódzki za rok 2020, GIOŚ

Wg oceny jakości powietrza w województwie śląskim gmina Poczesna leży w strefie śląskiej obejmującej całe województwo oprócz aglomeracji górnośląskiej, aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, miasta Bielsko-Biała oraz miasta Częstochowa. Wg kryteriów ochrony zdrowia w 2020 r. stwierdzono w niej w przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężenia PM₁₀, benzo(a)pirenu, PM_{2,5} – zaliczono do klasy C.

Jest to poziom powyżej docelowego, co niesie dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych oraz opracowanie programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu, jeśli program nie był opracowany pod kątem określonej substancji.

Ze względu na ochronę roślin w strefie śląskiej nie występowało przekroczenie dopuszczalnych wartości stężeń (NO_x, SO₂) – zaliczono do klasy A. Jednocześnie nie został dotrzymany poziom celu długoterminowego dla ozonu w kryterium ochrony roślin. Strefa łódzka zakwalifikowana została do klasy D2.

Na stan powietrza w obrębie opracowania wpływ mają następujące źródła zanieczyszczeń:

- 1) z procesu spalania paliw – zbiorowe i indywidualne ogrzewanie,
- 2) ze środków transportowych – spalanie paliw (duży udział w emisjach tlenu węgla, tlenków azotu),
- 3) wonne związki organiczne powstałe w wyniku przemian związków węgla, azotu oraz siarki zachodzących w odpadach pod wpływem mikroorganizmów na terenie składowiska w Sobuczynie.

W Polsce prowadzone są prace zmierzające do uregulowania uciążliwości zapachowej. W związku z tym obiektów zostały sporządzone dwa dokumenty przez zespoły wielu ekspertów. Pierwszy z nich stanowi projekt Kodeksu Przeciwdziałania Uciążliwości Zapachowej. Został on udostępniony przez Departament Ochrony Powietrza i Zmian Klimatu Ministerstwa Środowiska w 2016 roku. Równolegle opracowano Lista substancji

i związków chemicznych, które są przyczyną uciążliwości zapachowej (2016). W obydwu dokumentach gospodarka odpadami została zidentyfikowana jako jedno z kluczowych źródeł emisji substancji uciążliwych zapachowo. Przedstawione poniżej zapisy przygotowano w oparciu o te dokumenty.

Jednej z największych szkodliwości składowisk odpadów upatruje się w zanieczyszczeniach mikrobiologicznych obejmujących bakterie, grzyby, wirusy, jaja i cysty pasożytów. Mogą być one przenoszone na znaczne odległości wraz z powietrzem atmosferycznym, a poza tym przedostawać się do gleby, wód podziemnych oraz powierzchniowych. Aerosol biologiczny ze względu na skład gatunkowy i znaczenie dla ludzi i zwierząt można podzielić na: zakaźny, saprofityczny, a także mieszany, przy czym żadna z tych faz nie pozostaje obojętna dla środowiska (Berleć i inni, 2009). Badanie „oceny stopnia zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego bakteriami, wykazało, iż liczba bakterii w powietrzu atmosferycznym w kilku badanych punktach odpowiada silnemu stopniowi zanieczyszczenia. Na podstawie przeprowadzonej ekspertyzy wyciągnięto wniosek, iż jednym z powodów utrzymywania się wysokiego stężenia bakterii w powietrzu na wysokości zabudowy mieszkaniowej może być brak pokrycia terenu roślinnością. Brak izolacji w postaci zwartej ściany lasu może tłumaczyć wyjątkowo wysokie liczebności bakterii w sąsiedztwie instalacji, co powoduje przenoszenie mikroorganizmów na obszary zabudowy mieszkaniowej. Zjawisku temu można przeciwdziałać, czemu dano wyraz poprzez wyznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego strefy zalesienia w pasie 500 m od zewnętrznej granicy terenów składowiska odpadów komunalnych (strefy NO).

12.3. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych **Wody powierzchniowe**

Ocena stanu (JCWP) jednolitych części wód powierzchniowych i wyniki badań pochodzą z wydawanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach opracowań w ramach monitoringu środowiska informacje, raporty oraz wieloletnie oceny i opracowania dot. jakości środowiska.

W związku z zamieszczeniem JCWP Konopka o kodzie PLRW600016181289 w wykazie jednolitych części wód powierzchniowych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych w regionie wodnym Warty należy przeprowadzić niezbędne działania zapobiegawcze nie tylko w celu ograniczenia dopływu azotu ze źródeł rolniczych, ale także komunalnych, w tym przedmiotowego składowiska (Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. U. Wojewody Śląskiego, poz. 1284). Jak wykazano w niniejszej pracy zanieczyszczenie rzeki Sobuczynki będącej dopływem Konopki różnymi formami azotu jest znaczące.

Tabela 10.1.4.2. Ocena stanu (JCWP) jednolitych części wód powierzchniowych

Nazwa jcw, której ocenie służy ppk (punkt pomiarowo – kontrolny)	Nazwa punktu pomiarowo – kontrolnego,	Rok badań	Stan/Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCW
Konopka (obszar zmiany studium)	Konopka – Częstochowa ul. Poselska	2016	DOBRY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY

Źródło: WIOŚ Katowice, „Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych województwa śląskiego za 2016 rok” oraz „Załącznik elektroniczny do opisowej oceny stanu wód za 2017 rok (tabele: Klasyfikacja i ocena stanu 2017)”

W warstwach przypowierzchniowych istnieją zarówno warunki do przemian chemicznych i mikrobiologicznych związków azotu w gruncie, jak i jego rozpuszczania w wodach gruntowych. Skomplikowana historia terenu pozwala przypuszczać, że istnieją przynajmniej dwie drogi migracji związków azotu. W miejscach o dobrych i ciągłych warunkach izolacji następuje migracja pozioma wód gruntowych w kierunku północno-zachodnim w kierunku cieku powierzchniowego Konopka, które w miejscach eksploatacji surowców skalnych, pozostałości po eksploatacji rud żelaza oraz drenażu kopalń mogą zasilać głębiej położone wody podziemne na różnych poziomach wodonośnych (PSH, 2016; PSH, 2017). Gdyby izolacja była ciągła wówczas wody podczas migracji pionowej ulegałyby oczyszczeniu. W części izolowanej GZWP 327 stwierdzono ponadnormatywne stężenia azotu azotanowego, baru, strontu, przewodności elektrolitycznej właściwej, boru, wapnia i kadmu oraz żelaza ogólnego lub zapachu (PSH, 2017).

Wody podziemne

W 2015 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach w ramach sieci regionalnej prowadził uzupełniające badania w jednolitych częściach wód podziemnych (wg nowego podziału na 172 jednolite części wód podziemnych JCWPd na terenie kraju). Gmina Poczesna w całości znajduje się na terenie JCWPd 99. Jego stan ilościowy, chemiczny oraz ogólna ocena stanu JCWPd została oceniona jako dobra, niezagrażona ryzykiem niespełnienia celów środowiskowych.

12.4. Degradacja gleb

Gleba stanowi podstawowy, nieodnawialny element środowiska przyrodniczego. Jej właściwości decydujące o przydatności rolniczej, muszą być dobrze poznane i monitorowane, a istniejące zasoby szczególnie chronione. Jakość środowiska glebowego i ochrona przed zanieczyszczeniami jest istotna z punktu widzenia obszarów chronionych.

Potencjalne zagrożenia dla zdrowia ludzi mieszkających w pobliżu składowisk odpadów wiążą się z odciekami infiltrującymi do wód gruntowych, które zawierają metale ciężkie, węglowodory aromatyczne, fenole oraz pestycydy. W glebach wykazano także obecność związków azotu, siarczków, chlorków, fenoli, metali ciężkich oraz detergentów, które wykrywane są także w wodach podziemnych. W bioaerozolu uwalnianym ze składowiska występują żywe czynniki chorobotwórcze: bakterie, wirusy, zarodniki i przetrwalniki grzybów oraz mykotoksyny. Wśród osób przewlekłe narażonych mogą powodować występowanie schorzeń o charakterze zapalnym, infekcyjnym a także o podłożu alergicznym. Składowiska wiążą się z występowaniem w powietrzu substancji uciążliwych zapachowo. Wśród skutków zdrowotnych identyfikuje się niską masę urodzeniową noworodków, wady wrodzone, choroby układu oddechowego i układu krążenia oraz pewne typy nowotworów. Występowanie skutków zdrowotnych zależy od specyfiki składowiska odpadów, odległości siedzib ludzkich, a także innych współwystępujących czynników narażenia (Lar i Złotkowska, 2013; Mielżyńska i inni, 2000, Bubak i inni, 1996).

12.5. Hałas

Na terenie opracowania mogą występować źródła hałasu komunikacyjnego drogowego oraz przemysłowego. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach nie będących drogami kolejowymi. Jest to hałas typu liniowego.

Na poziom hałasu drogowego mają wpływ przede wszystkim:

- 1) natężenie ruchu komunikacyjnego,
- 2) udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- 3) prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- 4) typ i stan techniczny pojazdów,
- 5) nachylenie drogi,
- 6) stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Źródłami hałasu przemysłowego – przenikającego do gminnego środowiska, są urządzenia i instalacje, pracujące na składowisku odpadów, jak i funkcjonującego w jego granicach Zakładu Zagospodarowania Odpadów. Są to w większości urządzenia o napędzie spalinowym): kompaktory, spycharki, ładowarki, rozdrabniarki, mobilna rozdrabniarka odpadów, samochody wywrotki, dostarczające odpady oraz samochody asenizacyjne itp.

Mieszkańcy zgłaszają także inne uciążliwości, w tym hałas związany m.in. z cofaniem pojazdów poruszających się po składowisku. Pojazdy wydają uciążliwe dźwięki wysokich częstotliwości, które są słyszalne z dalekich odległości, szczególnie w godzinach wieczornych.

12.6. Promieniowanie elektroenergetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne jest to emisja energii elektromagnetycznej, pod postacią pól elektromagnetycznych, wywołana zmianami ładunków elektrycznych w układach materialnych. Głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są:

- 1) linie elektroenergetyczne i stacje transformatorowe,
- 2) stacje bazowe telefonii komórkowej,
- 3) stacje radiowe i telewizyjne,
- 4) nadajniki radiowe oraz CB-radio,
- 5) urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- 6) sprzęty gospodarstwa domowego (np. kuchenki mikrofalowe).

Spośród wyżej wymienionych emitorów promieniowania elektromagnetycznego w obszarze opracowania występują jedynie linie elektroenergetyczna średniego napięcia 15 kV.

13. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 r. O OCHRONIE PRZYRODY

W granicach opracowania nie występują problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu. Nie zostały tu zinwentaryzowane istniejące formy ochrony zgodnie z ustawą o ochronie przyrody. Obszar ten leży poza obszarami NATURA 2000 (dyrektywa ptasia i dyrektywa siedliskowa). Wykluczone są negatywne, znaczące oddziaływania ustaleń projektu studium, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000. Ponadto nie ma również projektowanych form ochrony.

Rozwiązania przyjęte w projekcie zmiany studium ze względu na oddalenie od większości obszarów chronionych nie naruszają ich integralności.

Jednocześnie obszar opracowania położony jest ok 230 m na północny-zachód od obszaru Natura 2000 Poczesna koło Częstochowy PLH240030.

Podsumowując rozwiązania przyjęte w projekcie zmiany studium ze względu na oddalenie od obszarów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony nie naruszają ich integralności.

14. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Działania przewidziane w omawianym dokumencie w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego oraz skutków oddziaływania kierunków jego zagospodarowania mają charakter lokalny jednak uwzględniają cele ochrony środowiska zawarte w dokumentach strategicznych opracowywanych na szczeblu krajowym,

regionalnym i międzynarodowych. Powiązania celów ochrony środowiska przytoczonych w tych dokumentach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14.1. Sposób uwzględnienia w projekcie omawianego dokumentu celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym.

Nazwa dokumentu	Cel ochrony środowiska	Sposób, w jaki cel został uwzględniony w projekcie zmiany studium
<u>Dokumenty rangi międzynarodowej i wspólnotowej</u>		
Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo)	Powstrzymanie przemieszczania się szkodliwych zanieczyszczeń na dalekie odległości	Zapisy dotyczące dopuszczenia energetyki odnawialnej
– Dyrektywa 43/92 EEC z 21 maja 1992 r. (z późn. zm.) w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory – Dyrektywa 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. o ochronie ptaków, będąca podstawą tworzenia Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000	Ochrona siedlisk i zwierząt (w tym ptaków) mających znaczenie dla utrzymania różnicowania biologicznego, tworzenie sieci obszarów Natura 2000	Brak negatywnego oddziaływania
- Dyrektywa Ramowej UE dotyczącej wody, przyjętej w 1997 r., - Dyrektywa 98/15/EC z 27 lutego 1998 r. dot. wprowadzania zanieczyszczeń do wód.	Ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Dążenie do osiągnięcia wysokiej jakości wód.	Brak negatywnego oddziaływania na ekosystemy wodne gminy, Odpowiednie ustalenia zostały zawarte poprzez korektę terenów przeznaczonych pod „Tereny infrastruktury technicznej (O - gospodarowanie odpadami)”
Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r.,	Powstrzymanie niekorzystnych zmian klimatycznych – ograniczenie emisji gazów cieplarnianych (w tym dwutlenku węgla)	Na planowanych terenach przeznaczonych do zabudowy wprowadza się możliwość pozyskiwania energii odnawialnej w tym o mocy powyżej 500 kW
Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r.		
<u>Dokumenty rangi krajowej</u>		
Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Rozbudowa systemów oczyszczalni ścieków	Brak związku

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami	Zaplanowanie zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju, w sposób zapewniający ochronę środowiska z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych, organizacyjnych	Sposób gromadzenia i utylizacji odpadami zgodnie z przepisami odrębnymi (wojewódzkim planem gospodarki odpadami) – pozostawienie bez zmian zapisów studium z 2019 r.
Polityka Energetycznej Polski do 2030 roku	Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych (w szczególności wykorzystanie energii elektrycznej z wiatru) w krajowym bilansie energetycznym	Na terenach zmiany studium wprowadza się możliwość pozyskiwania energii odnawialnej

Ponadto dla potrzeb niniejszej prognozy dokonano ponadto analizy zgodności zapisów projektu z celami ochrony środowiska, ustanowionymi na szczeblu krajowym, brano pod uwagę zapisy Polityki Ekologicznej Państwa 2030, zgodnych z celami ochrony środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym. Analizę przygotowano w postaci zestawienia tabelarycznego, zamieszczonego poniżej.

Tabela 14.2. Cele Polityki Ekologicznej Państwa 2030 istotne z punktu widzenia zakresu merytorycznego projektu

Cele Polityki Ekologicznej Państwa istotne z punktu widzenia zakresu merytorycznego projektu	Zgodne	Niezgodne	Trudno zdefiniować	Brak związku	Sposób uwzględnienia celów Polityki Ekologicznej Państwa w projekcie
Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców (SOR)				X	-
Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego			X		Korekta terenów przeznaczonych pod „Tereny infrastruktury technicznej (O - gospodarowanie odpadami)”
Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	X				Na planowanych terenach przeznaczonych do zabudowy wprowadza się możliwość pozyskiwania energii odnawialnej w tym o mocy powyżej 500 kW

Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych	X				Wyznaczenie terenów rolnych w obrębie zmiany studium na których istnieje możliwość przeznaczania pod zalesienie gruntów nieprzydatnych i mało przydatnych dla produkcji rolnej, z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody według przepisów odrębnych,
Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa				X	Nie dotyczy zakresu
Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska				X	Nie dotyczy zakresu

Nie stwierdza się, aby przeznaczenie obszarów objętych projektem zmiany studium pod tereny m.in. rolne oraz lokalizacji odnawialnych źródeł energii było sprzeczne z celami w zakresie ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu krajowym i regionalnym. Wyszczególnione w projekcie studium ustalenia ogólne dla całego obszaru są zgodne z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska oraz pozostałymi ustawami gwarantującymi zachowanie naturalnego środowiska – ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

15. OCENA SKUTKÓW USTALEŃ PROJEKTU ZMIANY STUDIUM NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA

Poniżej zostały przedstawione ustalenia projektu zmiany studium dotyczące kolejnych komponentów środowiska wraz z charakterystyką wpływu jaki będą na nie miały. Część z wymienionych ustaleń będzie istotna dla wszystkich komponentów środowiska, pozostałe będą miały znaczenie jedynie dla poszczególnych jego składowych. Dla potrzeb analizy zostały wzięte m.in. pod uwagę następujące elementy: powietrze atmosferyczne, powierzchnia ziemi łącznie z glebą, wody powierzchniowe, wody podziemne, klimat akustyczny, promieniowanie niejonizujące, czynnik ludzki, świat roślinny i zwierzęcy, walory kulturowe i krajobrazowe.

15.1. Oddziaływanie na korytarze ekologiczne

Opisywany teren leży poza krajowymi korytarzami ekologicznymi wyznaczonymi przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży.

Z punktu widzenia ochrony fauny, w tym w szczególności większych ssaków istotnym zagrożeniem dla warunków ich bytowania w środowisku pozostaje możliwość wytworzenia się tak zwanego efektu bariery. Chodzi tutaj o wytworzenie przeszkód w swobodnej migracji zwierząt, poprzez wznoszenie budynków i towarzyszących im terenów ogrodzonych. Ze względu na obecne uwarunkowania prawne składowisko odpadów komunalnych innych

niż niebezpieczne i obojętne w Sobuczynie jest w całości ogrodzone. Jednak ze względu na swoją powierzchnię i tereny otwarte je okalające nie posiada w cech bariery ekologicznej. Zapisy studium umożliwiają na obszarze zmiany lokalizację urządzeń wytwarzających energię z OZE o mocy powyżej 500 kW, które w przypadku budowy zostaną z dużym prawdopodobieństwem ze względów bezpieczeństwa ogrodzone, jednak ze względu na możliwą skalę inwestycji nie ograniczą swobodnej migracji fauny.

15.2. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, szatę roślinną i zwierzęta oraz krajobraz

Projekt zmiany pozostawia tereny zainwestowane składowiska odpadów komunalnych w dotychczasowym przeznaczeniu wskazanym w edycji studium z 2019 r. Planowane zmiany polegają na przeznaczeniu niezainwestowanych dotychczas „Terenów infrastruktury technicznej (O - gospodarowanie odpadami)” na tereny użytków rolnych z możliwością lokalizacji na tych terenach urządzeń wytwarzających energię z OZE o mocy powyżej 500 kW.

Możliwa jest kolizja planowanego zainwestowania z drzewami i krzewami. Nie jest jednak wykluczone, że istniejąca zieleń może zostać wykorzystana do kształtowania zieleni urządzonej lub izolacyjnej na poszczególnych terenach. Decyzja o zachowaniu lub wycięciu zieleni zależeć będzie od właścicieli terenów.

W przypadku zespołów ogniw wolnostojących wystąpią przekształcenia szaty roślinnej i docelowo wprowadzenie roślinności trawiastej w ciągach komunikacyjnych między panelami i pod nimi. Na etapie budowy farm może wystąpić likwidacja fauny glebowej i płoszenie innych grup systematycznych zwierząt, głównie ptaków i ssaków. Ze względu na wygradzenie teren farmy fotowoltaicznej będzie niedostępny dla średnich i dużych zwierząt poruszających się po ziemi. Powłoka antyrefleksowa pokrywająca panele fotowoltaiczne zwiększa absorpcję energii promieniowania słonecznego oraz zapobiega niepożądanemu efektowi odbicia światła od powierzchni paneli - panele fotowoltaiczne nie będą oślepiać zwierząt naziemnych w otoczeniu i ptaków mogących przelatywać nad instalacją.

Lokalizacja zespołów paneli fotowoltaicznych spowoduje oddziaływanie na krajobraz zależne przede wszystkim od ich powierzchni i szczegółowej lokalizacji. Oddziaływanie na krajobraz farm fotowoltaicznych ma z reguły charakter lokalny, ponieważ konstrukcje paneli fotowoltaicznych są stosunkowo niskie (z reguły do kilku m wysokości). Przy dużych powierzchniach zespołów ogniw i stosunkowo gęstym ich ustawieniu przesłaniać one będą widoki obserwatorom znajdującym w bliskim otoczeniu, na tej samej wysokości n.p.m., a z większych odległości będą widoczne z wzniesień terenu w otoczeniu, tylko w przypadkach braku przesłon, np. w postaci lasów.

W zasięgu obszaru projektu zmiany studium lokalna ekspozycja ogniw będzie powszechna. Może wystąpić ich widoczność z dróg gminnych (ul. Tkacka) i drogi powiatowej (ul. Łąkowa). Ze względu na prędkości poruszania się pojazdów, ekspozycja wystąpi w czasie rzędu kilkunastu sekund. Krajobraz obszaru w rejonie składowiska odpadów komunalnych oraz krajobraz farm fotowoltaicznych (krajobraz infrastrukturalno-przemysłowy) dopełnią antropizację krajobrazu w rejonie obszaru zmiany studium. Dominantami wysokościowymi krajobrazu będą linie elektroenergetyczne (zwłaszcza ich słupy), dominantą powierzchniową będzie składowisko odpadów komunalnych, a ogniwa fotowoltaiczne przekształcą krajobraz lokalnie.

15.3 Oddziaływanie na ludzi

Zmniejszenie powierzchni przeznaczonej w projekcie zmiany studium pod „Tereny infrastruktury technicznej (O - gospodarowanie odpadami)” wpłynie pozytywnie na ograniczenie negatywnego oddziaływania na ludzi, które mogłoby powstać w przypadku rozbudowy składowiska odpadów.

W przypadku budowy farm fotowoltaicznych przewiduje się nieznaczne oddziaływanie na warunki życia ludzi na etapie budowy (emisja hałasu i zanieczyszczeń powietrza związana z pracami budowlanymi). Na etapie eksploatacji nie wystąpi bezpośrednie oddziaływanie na warunki życia ludzi poza lokalnym oddziaływaniem

krajobrazowym. Pozytywne oddziaływanie pośrednie polegać będzie na bezemisyjnej produkcji energii elektrycznej.

15.5. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

W przypadku realizacji farm fotowoltaicznych nastąpi nieznaczne oddziaływanie na zasoby wodne poprzez:

- 1) zużycie wody (zdemineralizowanej) do mycia paneli na etapie ich eksploatacji;
- 2) będzie okresowo źródłem ścieków bytowych – na etapie budowy (ekipy budowlane) i na
- 3) etapie eksploatacji (ekipy serwisowo-remontowe);
- 4) nie będzie źródłem ścieków technologicznych;
- 5) spowoduje nieznaczne oddziaływanie na warunki wodne: wzrost parowania, spływ wód opadowych i z mycia paneli po nachylonych powierzchniach paneli i ich infiltracja w podłoże (jak dotychczas).

Ponadto ewentualna lokalizacja infrastruktury technicznej na obszarze projektu studium może spowodować na etapie budowy lokalne, krótkotrwałe naruszenie pierwszego poziomu wód podziemnych (gruntowych), nie mające wpływu na stosunki wodne w otoczeniu czy wzrost zanieczyszczenia wód.

15.6. Oddziaływanie na powietrze i klimat

Podczas budowy farm fotowoltaicznych wystąpi nieznaczna emisja zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego na etapie budowy - bezpośrednie oddziaływanie o zasięgu lokalnym, ograniczonym do terenu prac budowlanych. Farmy fotowoltaiczne stanowią źródło tzw. „czystej energii”, ich wykorzystanie, dzięki zastępowaniu konwencjonalnych źródeł energii, przyczynia się do spadku emisji do atmosfery CO₂, SO₂, NO_x i pyłów, co powoduje korzystne skutki środowiskowe w skalach od lokalnej (spadek zanieczyszczenia powietrza, lepsze warunki aerosanitarne życia ludzi) po globalną (ograniczenie klimatycznych i pochodnych skutków efektu cieplarnianego).

Nieznaczna emisja hałasu wystąpi na etapie budowy - bezpośrednie oddziaływanie o zasięgu lokalnym, ograniczonym do terenu prac budowlanych (podobnie jak w przypadku emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego). Na etapie eksploatacji brak emisji hałasu i wibracji, natomiast potencjalnie źródłem hałasu może być jedynie niezależny system chłodzenia przetwornic napięcia (inwertorów) - hałas generowany przez wentylatory nie przekracza poziomu 45 dB w odległości 1 metra od nich.

W przypadku zastosowania paneli fotowoltaicznych wystąpią lokalne zmiany klimatyczne na dużych powierzchniach, zwłaszcza termiczne (wzrost temperatury powietrza) i wilgotnościowe (spadek wilgotności);

15.7. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

W przypadku zespołów ogniw fotowoltaicznych wolnostojących brak jest istotnych przekształceń litosfery poza zajętością terenu i zmianą użytkowania - panele fotowoltaiczne są montowane na lekkich konstrukcjach stalowych, nie wymagających fundamentowania. Składają się one na ogół z pionowych słupów stalowych, wbijanych bezpośrednio w grunt, na głębokość około 1,5 - 2 m każdy do słupów podłączone są poprzeczne szyny, na których montowane są panele fotowoltaiczne.

W przypadku realizacji nowych odcinków infrastruktury technicznej, mogą wystąpić przekształcenia, których rozmiar i charakter będzie zależny od przebiegu, parametrów realizowanych obiektów (średnicy i długości) oraz przyjętych metod ich budowy.

Na etapie inwestycyjnym projektu mogą wystąpić drgania podłoża gruntowego spowodowane pracą ciężkiego sprzętu budowlanego. Drganiom potencjalnie mogą podlegać ludzie na placu budowy (oddziaływanie krótkotrwałe). Uciążliwości te mogą zostać ograniczone poprzez zastosowanie odpowiednich technologii prac

budowlanych eliminujących uciążliwości środowiskowe związane z drganiami i zapewniających bezpieczeństwo pobliskich obiektów budowlanych oraz znajdujących się w nich ludzi.

Zapisy projektu studium (edycji z 2019 r.) ustalają możliwość wprowadzania zalesień na terenach produkcji rolniczej o niższych klasach bonitacyjnych. Rozwój terenów leśnych można uznać za działania kompensujące przeznaczanie w zapisach projektu części terenów pod urządzenia infrastruktury technicznej.

15.8. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Z uwagi na brak złóż surowców naturalnych na obszarze objętym projektem zmiany studium, ani w najbliższym sąsiedztwie nie stwierdza się obecnie żadnych zagrożeń w tym aspekcie dla środowiska przyrodniczego.

W odniesieniu do zasobów agroekologicznych zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie ograniczania przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne. Duże połacie gruntów rolniczych mogą być zajęte na potrzeby farmy fotowoltaicznej. Celowa jest jej lokalizacja na gruntach najniższych klas bonitacyjnych.

15.9. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Na terenie opracowania nie występują obiekty wpisane do rejestru zabytków, ani gminnej ewidencji zabytków. Poza obszarem opracowania położone są stanowisko archeologiczne. Wdrożenie ustaleń projektu zmiany studium nie naruszy napowierzchniowych dóbr materialnych istniejących na jego obszarze i w otoczeniu.

15.10. W zakresie występowania poważnych awarii

Nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska oraz człowieka mogą mieć miejsce w wyniku:

- 1) prowadzenia działalności przemysłowej z użyciem substancji niebezpiecznych,
- 2) transportu materiałów i substancji niebezpiecznych,
- 3) celowej działalności człowieka związanej z pozbywaniem się, w sprzeczności z przepisami substancji lub materiałów niebezpiecznych.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii może wystąpić między innymi w wyniku transportu substancji lub materiałów niebezpiecznych, co pozostaje poza kompetencjami studium i dotyczy głównie dróg przebiegających poza obszarem opracowania.

15.11. Wpływ poszczególnych rodzajów urządzeń odnawialnych źródeł energii (OZE) na środowisko

Art. 10 ust. 2a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wskazuje, że jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, a także ich stref ochronnych związanych ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, studium ustala się ich rozmieszczenie. W projekcie zmiany studium na Zał.2 zostały one wskazane jako „**Tereny przeznaczone pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 500 kW wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania**”.

Zasięg strefy ochronnej zależy od mocy urządzenia wytwarzającego energię. Zwraca się uwagę, że tereny wskazane w niniejszej zmianie Studium są terenami dla których w chwili dokonywania zmiany Studium nie są znane szczegółowe parametry, ostateczna technologia oraz moc przyszłych przedsięwzięć. Ze względu na

charakter opracowania jakim jest Studium, które cechuje się dużym stopniem ogólności oraz na wstępną fazę projektową przedsięwzięcia nie wydzielono odrębnie terenu lokalizowania poszczególnych instalacji i terenu strefy ochronnej wokół urządzeń.

Inwestycje urządzeń odnawialnych źródeł energii (OZE) wiążą się z przekształceniami krajobrazu. Jest to jednak inicjatywa zgodna z pryncypiami rozwoju zrównoważonego i pomimo stanowienia potencjalnego źródła konfliktów społeczno-środowiskowych, można ją uznać za działanie pożądane ze względu na szeroki zasięg oraz przynoszący pozytywny w długim okresie czasowym pro-środowiskowy efekt.

Niektóre z odnawialnych źródeł energii, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. (Dz. U. nr 213, poz. 1397) w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w przypadku realizacji inwestycji na terenie objętym zmianą Studium mogą być zaliczone do inwestycji potencjalnie znacząco oddziałujące na środowisko. Jest to m.in. zabudowa systemami fotowoltaicznymi, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż 1 ha na obszarach innych niż objętych formami ochrony przyrody. Ponadto wielkoobszarowe inwestycje w OZE mogą wymagać zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na tereny infrastruktury technicznej. Z tego wynika fakt, iż urządzenia produkujące energię nie mogą zajmować całego objętego zmianą Studium terenu, ale muszą się mieścić w granicach wskazanego terenu wraz z przynależną im strefą ochronną. Studium ustala, iż strefa nie może przenikać poza teren wyznaczony w Studium na cele lokalizowania instalacji, natomiast musi zamykać się w jego granicach

Dla terenów poszczególnych typów instalacji niezbędne jest opracowanie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W przypadku, jeżeli lokalizowane przedsięwzięcie wraz z jego strefą ochronną nie zajmie całego terenu wyznaczonego w Studium na cele poszczególnych instalacji dopuszcza się, aby pozostały niewykorzystany teren zachował przeznaczenie zgodne z dotychczasowym – czyli pozostał terenem rolnym. Zapisy Studium umożliwiają również pozostawienie „Terenów przeznaczonych pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 500 kW” wolnych od zabudowy i dają możliwość ich zalesienia. Wprowadzenie w miejscowym planie wskazanego w Studium zagospodarowania, możliwe jest wyłącznie pod warunkiem, że nie będzie ono powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, określonych w przepisach odrębnych, na terenach chronionych w bliższym lub dalszym sąsiedztwie, również poza granicami objętymi zmianą Studium, takich jak zabudowa mieszkaniowa oraz usługi zdrowia, oświaty, kultu, lub terenach chronionych m.in. na mocy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Podsumowując szczegółowe określenie zagrożeń jakie mogą powstawać w przypadku realizacji zapisów Studium wraz analizą oddziaływań na te tereny jest niezwykle trudne, gdyż Studium nie przesądza o realizacji zamierzenia i nie narzuca przyszłych rozwiązań technicznych inwestycji, które mogłyby te zagrożenia ograniczyć. Na obecnym etapie nie ma możliwości jednoznacznego stwierdzenia wystąpienia, bądź nie wystąpienia znaczących oddziaływań. Będzie to zależało od rodzaju i wielkości planowanych przedsięwzięć.

Poniższe zestawienie wskazuje syntetyczne ujęcie oddziaływania poszczególnych typów instalacji na składowe środowiska.

Tabela 15.11.1. Charakterystyka oddziaływań

Typ oddziaływania	Rodzaje oddziaływań
+ - pozytywne	uporządkowanie struktury funkcjonalno- przestrzennej miejscowości (kontynuacja pasmowych układów zabudowy, unikanie lokalizacji zabudowy w oderwaniu od istniejących ośrodków), ochrona najcenniejszych obiektów przyrodniczych, ochrona przed powodzią, produkcja energii ze źródeł odnawialnych, ochrona wód podziemnych przed zanieczyszczeniem
- - negatywne	przekształcenia powierzchni ziemi, emisje zanieczyszczeń, wytwarzanie ścieków i odpadów, przekształcenia krajobrazu, ubytek gruntów wykorzystywanych rolniczo

Sposób oddziaływania	
B- bezpośrednie	pogorszenie stanu środowiska na skutek emisji pyłów i innych zanieczyszczeń komunikacyjnych i przemysłowych do atmosfery, wody lub gleby, zakłócenie akustyczne, przekształcenia krajobrazu, powierzchni ziemi
P- pośrednie	zaburzenia układu wód gruntowych w związku ze zmniejszeniem zdolności zasilania i retencji oraz odwadniania terenu, przekształcenia we florze i faunie na terenach objętych planowanym zainwestowaniem, szkody materiały wynikające z wyłączenia gruntów z produkcji rolnej
Zasięg czasowy	
Kt- krótkoterminowe	emisje hałasu i zanieczyszczeń do atmosfery w fazie budowy obiektów, zanieczyszczenia koloidalnymi cząstkami gleby wód spływających z naruszonej warstwy glebowej do zbiorników i cieków wód powierzchniowych
Dt- długoterminowe	hałas komunikacyjny i instalacyjny, emisja zanieczyszczeń do atmosfery, produkcja ścieków i odpadów, przekształcenia wizualnych wartości krajobrazu
St- stałe	przekształcanie powierzchni ziemi, wyłączenie z produkcji gruntów rolnych, niszczenie pokrywy roślinnej na powierzchniach zainwestowania (w tym powierzchni zabudowy, powierzchniach eksploatacji, w pasach drogowych), przekształcenia we florze i faunie terenów przewidzianych pod planowane zainwestowanie

Tabela 15.11.2. Syntetyczne ujęcie oddziaływania poszczególnych instalacji na składowe środowiska

Składowe środowiska	Ogniwa fotowoltaiczne	Kotłownie, siłownie elektryczne z wykorzystaniem biomasy, upraw roślin dla pozyskania biomasy dla celów energetycznych	Pompy ciepła i inne
różnorodność biologiczna	- P U Dt	- P U Dt	- P U Dt
ludzie	o	o	o
zwierzęta	- P U St	- P U St	- P U St
rośliny	- P U St	- P U St	- P U St
zasoby wodne	o	o	o
powietrze atmosferyczne i klimat	+ P U Kt	+ P U Dt	+ P U Kt
powierzchnia ziemi i krajobraz	- B U St	- B U St	- B U St
zasoby naturalne	o	o	o
zabytki i dobra materialne	o	o	o
obszary Natura 2000	o	o	o

Objaśnienia oznaczeń użytych w tabeli:

Typ oddziaływania: + - pozytywne - - negatywne o - brak oddziaływania	Sposób oddziaływania: B- bezpośrednie P- pośrednie	Nasilenie oddziaływania: U- umiarkowane Ś- średnie Z- znaczne	Zasięg czasowy: Kt- krótkoterminowe, Dt- długoterminowe St- stałe
--	--	---	---

15.12. Kompleksowa ocena skutków wpływu ustaleń zmiany studium na środowisko

Oddziaływanie instalacji fotowoltaicznych na środowisko zostało opisane w podrozdziale „15.11. Wpływ poszczególnych rodzajów urządzeń odnawialnych źródeł energii (OZE) na środowisko

Opisane w tekście oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska, zgodnie z przyjętymi założeniami, przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

Tab. 15.12.1 Zróżnicowanie skutków oddziaływania na poszczególne elementy środowiska – tereny rolne.

	Oddziaływanie pod względem:						
Oddziaływanie na:	bezpośredniości	okresu trwania	częstotliwości	charakteru zmian	zasięgu	trwałości przekształceń	intensywności przekształceń
świat przyrody i bioróżnorodność	Bezpośrednie i pośrednie	długoterminowe	stałe	pozytywne	miejscowe i lokalne	odwracalne	zauważalne
gleby i powierzchnię terenu	bezpośrednie	długoterminowe	stałe	pozytywne	miejscowe	nieodwracalne	duże
powietrze atmosferyczne	bez znaczenia	bez znaczenia	bez znaczenia	bez znaczenia	bez znaczenia	bez znaczenia	bez znaczenia
klimat lokalny	bezpośrednie	długoterminowe	stałe	bez znaczenia	miejscowe i lokalne	częściowo odwracalne	nieznaczne
klimat akustyczny	bez znaczenia	bez znaczenia	bez znaczenia	bez znaczenia	bez znaczenia	bez znaczenia	bez znaczenia
wody	Bezpośrednie i pośrednie	długoterminowe	stałe	negatywne	miejscowe, lokalne i ponadlokalne	częściowo odwracalne	zauważalne
krajobraz i zabytki	bezpośrednie	długoterminowe	stałe	pozytywne	miejscowe	odwracalne	zauważalne
ludzi	bezpośrednie i pośrednie	długoterminowe	stałe	pozytywne	miejscowe i lokalne	częściowo odwracalne	zauważalne

Funkcje nie wywołujące istotnych zmian w środowisku – tereny rolne (Tab. 15.2.1.)

Zachowanie istniejących terenów rolnych nie będą powodować istotnych zmian jakości środowiska. Ekosystem rolniczy charakteryzuje się niewielkim poziomem zróżnicowania biologicznego, ujednoliconym składem gatunkowym wyrównanym poziomem wiekowym zbiorowisk roślinnych. Niemniej jednak może stanowić miejsce pojawiania się związanych z agrocenozą zwierząt (np. ptaków przylatujących na żer). Z punktu widzenia gospodarki człowieka, utrzymanie tych terenów ma znaczenie dla zachowania przydatnych dla rolnictwa gleb.

13. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU ZMIANY STUDIUM

W obowiązującym studium z 2019 r. zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobiegania lub ograniczania negatywnych oddziaływań na środowisko. Przedmiotowa zmiana studium podtrzymuje te rozwiązania.

Niezależnie od ustaleń zmiany studium, na obszarze opracowania obowiązują przepisy odrębne, regulujące normy związane z zainwestowaniem terenu i zachowaniem właściwych standardów jakości poszczególnych elementów środowiska. Niniejsza prognoza nie stwierdza znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze.

Studium odnosi się w swoich zapisach do poszczególnych komponentów środowiska, ustalając zapisy, które poprzez wdrożenie skutkować będą łagodzeniem i rekompensatą wpływu inwestycji na środowisko lub będą mieć charakter działań zapobiegawczych.

Na ustalenia studium oraz projektowane rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne wywierają wpływ czynniki fizyczno-geograficzne, jak np. rzeźba terenu, czynniki biologiczno-ekologiczne np. stan zasobów przyrodniczych oraz sposób jego zagospodarowania. Teren opracowania cechuje się korzystnymi warunkami geologicznymi i warunkami wodnymi, zatem brak przeciwwskazań dla realizacji zaproponowanego w projekcie studium zagospodarowania terenu opracowania. Wyznaczone w projekcie zmiany studium ustalenia nie kolidują z zachowaniem jej wartości przyrodniczych i krajobrazowych. Rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne, przedstawione w projekcie studium są odpowiedzią na ograniczenie uciążliwości mogących powstać w rejonie składowiska odpadów miejscowości oraz wskazania rezerw terenów przeznaczonych na rozwój inwestycji elektroenergetycznych związanych z pozyskiwaniem alternatywnych źródeł energii. Rozwiązania te nie będą źródłem, istotnego zagrożenia dla środowiska i pogorszenia warunków życia mieszkańców.

Przedstawione we wcześniejszych częściach niniejszego opracowania analizy wskazują na to, iż nie ma istotnych przeciwwskazań do zaproponowanego w projekcie przeznaczenia terenu opracowania.

Zapisy projektu studium ustalają możliwość wprowadzania zalesień na terenach produkcji rolniczej o niższych klasach bonitacyjnych. Rozwój terenów leśnych można uznać za działania kompensujące przeznaczanie w zapisach projektu części terenów pod urządzenia infrastruktury technicznej.

14. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU

W czasie sporządzania projektu przedmiotowego zmiany studium, kierowano się zasadą zrównoważonego rozwoju, tzn. starano się wybierać te spośród wielu rozwiązań alternatywnych, które najlepiej łączą potrzeby społeczne, ekonomiczne i ochrony środowiska. Oprócz powyższego, projekt jest opiniowany i uzgadniany z szeregiem instytucji i zainteresowanymi stronami.

W ustaleniach zmiany studium położono szczególny nacisk na działania zabezpieczające środowisko. Obszar zmiany studium jest już po części zainwestowany oraz przeznaczony do zainwestowania w ramach obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Można stwierdzić, że ustalenia zawarte w projekcie studium redukują ewentualne przyszłe uciążliwości wynikające z wprowadzonych wcześniej funkcji. Wskutek realizacji przeznaczeń nie nastąpi podniesienie stopnia oddziaływań antropogenicznych w stosunku do tych wskazanych w edycji z 2019 r., przy zastosowaniu wskazanych rozwiązań nie należy spodziewać się dalszych skutków, które należałoby klasyfikować w kategorii zagrożeń środowiska.

W związku z powyższym nie formułuje się rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie zmiany studium. Prognoza oddziaływania na środowisko była sporządzana równocześnie z opracowaniem projektu zmiany studium. Dzięki temu możliwe było wprowadzenie takich rozwiązań, które pozwoliły na uniknięcie potencjalnych znaczących kolizji i konfliktów przestrzennych, doprowadzając do wyboru najkorzystniejszych, a zarazem optymalnych kierunków działań.

W trakcie wykonywania prognozy nie napotkano trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

15. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

W wyniku przeprowadzonej analizy planowanego zainwestowania nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania na środowisko wskutek realizacji zmiany studium. Wynika to ze znacznej odległości pomiędzy obszarem opracowania a granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

16. STRESZCZENIE OPRACOWANIA W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsze opracowanie stanowi prognozę oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poczesna

Sporządzenie prognozy ma na celu dokonanie oceny, czy zapisy projektu zmiany studium nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Ważne jest, by względy ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju były rozważane na równi z innymi celami i interesami (gospodarczymi i społecznymi). Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz ocenić, czy przyjęte rozwiązania ochronne w dostateczny sposób zabezpieczają przed powstawaniem konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Gmina Poczesna to gmina wiejska leżąca w południowo - zachodniej części powiatu częstochowskiego w województwie śląskim. Od południa graniczy z gminą Starczą i Kamienicą Polską, od zachodu z gminą Konopiska, od wschodu z gminą Olsztyn, natomiast od północy gmina Poczesna graniczy z miastem powiatowym Częstochowa. Obszar opracowania, obejmujące tereny w obrębie Sobuczyna, Młynek, Huta Stara A oraz Poczesna w środkowo-zachodniej części gminy. Obszar ten w projekcie zmiany studium zostają uzupełnione o możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 500 kW wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania z wyłączeniem instalacji wykorzystujących energię wiatru. Ustalenia zmiany studium nie precyzują dokładnej lokalizacji przedsięwzięcia. Zapisy studium umożliwiają również pozostawienie ww. terenów wolnych od zabudowy z możliwością ich zalesienia.

Na obszarze opracowania nie identyfikuje się ryzyka zagrożenia dla standardów jakościowych środowiska, za wyjątkiem sezonowych, podwyższonych stężeń wskaźników zanieczyszczeń powietrza, związanych z pracami budowlanymi oraz emisją niską.

Nie przewiduje się w związku z realizacją ustaleń zmiany studium ryzyka poważnych awarii oraz zagrożenia zdrowia i życia mieszkańców. Obszar zmiany studium położony jest poza obszarami prawnie chronionymi w myśl Ustawy o ochronie przyrody. Na obecnym etapie analizy można stwierdzić, iż ewentualne inwestycje nie generuje żadnych znaczących oddziaływań na obszary chronione, zlokalizowane w pobliżu. Nie przewiduje się powstania oddziaływań skumulowanych w związku z realizacją ustaleń zmiany studium. Tereny zmiany studium posiadają bezpośredni dostęp do dróg, i istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej.

W wyniku przeprowadzonej analizy planowanego zainwestowania nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania na środowisko wskutek realizacji zmiany studium.

W związku z proinwestycyjną oraz proekologiczną polityką władz gminy Poczesna procesy te będą wykazywały przez pewien okres tendencję wzrostową. Przestrzeganie przyjętych w projekcie zmiany studium zasad służących zachowaniu właściwego stanu jakości i zasobów środowiska przy równoległym zachodzącym procesie rozwoju gospodarczego pozwoli na spełnienie przesłanek fundamentalnych zasad zrównoważonego rozwoju.

Łódź, 19 kwietnia 2022 r.

OŚWIADCZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 oświadczam, że spełniam warunki zawarte - w art. 74a ust. 2 pkt 1 lit. b - ukończyłem, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku związanym z kształceniem w obszarze nauk przyrodniczych z dziedziny nauk o Ziemi oraz

- w art. 74a ust. 2 pkt 2 - brałem udział w przygotowaniu co najmniej 5 prognoz oddziaływania na środowisko.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

A handwritten signature in black ink that reads "Gajek Sebastian". The signature is written in a cursive style with a large, stylized initial 'G'.

